

ДНЕВНИКЪ

(стенографически)

на

III обикновено Народно Събрание.

(Първа сесия.)

XXVI. ЗАСЪДАНЕ, СРЪДА 26 ЯНУАРИЙ 1883 ГОД.

(Начало въ 2 часа послѣ пладнѣ, подѣ председателството на Негово Високо-преосвященство Митрополита Симеона Варненско-Преславский).

Председателъ: Ще се чете списъка на депутатитѣ.

Секр. Шивачовъ (чете): Отъ 40 депутати присѣтствоватъ 35; отсъствуватъ 5, именно: Д. Селвели, Нури Хаджи Салиевъ, Д-ръ Вълковичъ, М-ръ Начевичъ, Тестеджи Мустафа.

Председателъ: Понеже има повече отъ $\frac{1}{2}$ представители, събранието се счита пълно, и засѣданието се отвара. Ще се чете протокола.

Секр. Шивачевъ (чете): Тоя протоколъ е отъ 23 Януарий; за 24 Януарий остава за утрѣ.

Председателъ: Желаетъ ли нѣкой отъ г-да представители да забѣлежи нѣщо? (Нѣма.) Значи протокола се счита за точенъ. На дневенъ редъ е отговоръ г-на М-ра Грекова на интерпелация направена отъ г-на Манафова. Г-нъ М-ръ Грековъ, който отъ страна на правителство ще отговара, има думата.

М-ръ Грековъ: Г-да представители! Има да говоря върху този въпросъ отъ страна на Министерството; но двама мои другари не присѣтствуватъ, именно г-да генералъ Соболевъ и Начевичъ. Може да станатъ върху този въпросъ разисквания, и за това предупреждавамъ Нар. Събрание, което е свободно да рѣши, дали сега да изслуша или попослѣ; но желателно е, да дойдатъ и тѣ и да се отложи въпросътъ за подиръ. Тѣй като сега засѣданието е почело, тѣ ще да дойдатъ посетнѣ. (Съгласе.)

Председателъ: Подиръ това иде на редъ отговора на г-на Министра Теохарова на интерпелацията, която му е

отправилъ г-нъ д-ръ Цачевъ. Тѣй като и той отсъствова, иде на редъ интерпелацията на г-на Шивачева, ако иска да я направи сега.

Шивачевъ: Когато ще пристигне надлѣжний Министръ, ще я направи.

М-ръ Грековъ: Може да се прати нѣкой да повика г-да Министритѣ.

Председателъ: Тогава ще се чете устава за полицейската стража въ цѣлото четение и г-нъ докладчикъ да почне прочитанието на тойзи уставъ.

Докл. Аневъ (чете го, — виждѣ миналий протоколъ).
(Слѣдъ прочитанието.)

Димитръ Поповъ: Въ 24 чл. се казва: «полицията трѣбва да задържа виновнитѣ лица, и въ случай избѣгнатието имъ да зема мѣрки за улавянието имъ». Но тукъ не е казано, че полицията е отговорна. Защото ако остава тѣй да избѣгне единъ арестантинъ, то ще го търси, но нѣма да го намѣри никога; защото всичко е ставало и става по свѣта. Преди мѣсяца станало подобно нѣщо въ Добричъ. Миналото лѣто, двама разбойници бѣха арестувани въ Добричъ. Околийский началникъ по съмнѣние, че тѣ могатъ да избѣгнатъ, каза на сержанта, че трѣбва да тури въ ноцно врѣме караулъ. Но той официално не му го казалъ, нито пакъ писмено, а сержанта не го зель въ внимание; и слѣдъ два дена райбойницитѣ избѣгнаха. Послѣ стана изслѣдване. Началника казва: «азъ казахъ на сержанта», а сержанта

казва: «началника не ми писа официално». И двамата разбойници до днесъ ги нѣма. Затова предлагамъ, щото полицията да е отговорна, и да се тури това въ 42-ий членъ.

Аневъ: Г-нъ Поповъ нека направи предложението си.

Поповъ: Да се каже: «тя е отговорна».

Аневъ: Ако не се лъжа, това е предвидено въ Отомански законъ. Но ако Нар. Събрание го приеме, азъ нѣмамъ нищо противъ това.

Бошнаковъ: Г-да! извѣстно е, че $\frac{1}{5}$ часть отъ жителитѣ на Княжеството съставлява турското население. Преди нѣколко години е имало и сега още има нѣколко отъ мюсюлманитѣ, които служатъ като стражари. По желанието на нѣкои отъ нашитѣ събратия турци, азъ отъ тѣхна страна предлагамъ, да се направи въ членъ 25 една забѣлѣжка; именно да можтъ тѣзи мюсюлмани, които сж служили въ войската, тоже да се приематъ като стражари; понеже има въ тѣхъ хора опитни, които сж способни за такава служба; за това да се каже въ 25 чл.: «Въ стражарската длъжностъ се приематъ всичкитѣ граждани на Българското Княжество, безъ разлика на вѣра и народностъ; и които отговарятъ на 24 чл. въ този законъ, може да се приематъ на стражарска служба». Ако Нар. Събрание приеме това предложение, нека се произнесе.

Шивачовъ: При всичко, че г-нъ Бошнаковъ трѣбваше да се ограничи да говори върху въпроса подигнатъ отъ г-на Попова, но понеже той подигна особенъ въпросъ, азъ ще отговоря на него. Азъ съжалявамъ, че г-нъ Бошнаковъ, като е членъ на нашата комисия, е забравилъ съображенията, какво се разбира подъ думата «Български подданикъ». Съ това се разбиратъ всички, които живѣятъ тукъ, и които иматъ българско подданство, биле Турци, биле Французи, биле Цигани, щомъ е подданикъ на нашата държава, той се ползува съ сжщитѣ права, както и другитѣ. А именно 25 членъ е направенъ споредъ г-на Бошнакова, и тъй както сега го измѣнява, той може да поврѣди повече, отъ колкото да бжде полъзенъ. Азъ съжалявамъ, че г-нъ Бошнаковъ подига такъвъ въпросъ, който не особенно ще го рекомандува като членъ на комисията.

Аневъ: Азъ почти сжщото искахъ да възразя на г-на Бошнакова, че въ 25-й чл. на уставътъ за устройството на полицейската стража, се казва «Български подданици»; то се разумѣва, че безъ разлика на вѣра и народностъ, и нѣма нужда да се споменува тука народностъ. Всички онѣзи, които сж били до преди нашето освобождение турски подданици; тѣ сж си естествено сега Български подданици; слѣдователно излишно е да се намѣсва тукъ народностъ. Но

ако Нар. Събрание желае по-опредѣлено да се каже, азъ нѣмамъ нищо противъ това; защото и сега има стражари отъ мюсюлманска народностъ.

Бошнаковъ: Азъ казахъ, че не като членъ на комисията, но като членъ на Събранието говоря, защото има тукъ г-да наши събратия, които ме молиха да предложа на Нар. Събрание, да приеме тая бѣлѣжка; а да ли желае Нар. Събрание или не желае да я приеме, то азъ нѣмамъ нищо противъ това.

Шивачовъ: Именно на това основание трѣбваше г-нъ Бошнаковъ да съобщи на нашитѣ събратя Турци, че Народното Събрание и комисията като сж съставили този законъ, не сж имали ни най-малко въ видъ да ги исклучаватъ отъ тази служба. Ако бѣше казано, че всичкитѣ Българи се приематъ исклучително на стражарска служба, тогава би имали право да се оплакватъ: нѣ тукъ се казва Български подданици. Не уже ли г-нъ Бошнаковъ мисли, че тѣзи наши събратя сж чужди подданици? Ако бѣха такива, то не щѣха да засѣдаватъ между насъ. За това г-нъ Бошнаковъ да си оттѣгли предложението. А желателно е било, да имъ е обяснилъ като членъ на комисията, а не да предлага такива въпроси, които не можтъ да рекомандуватъ ни най-малко, нито него, нито комисията.

Бошнаковъ: Азъ пакъ казвамъ, че направеното предложение не е за мене, нѣ за тѣзи, които ме натовариха да го представя. Азъ нѣмамъ нужда да тълкувамъ законитѣ така както г-нъ Шивачевъ, поставямъ на Народното Събрание, ако желае да го приеме или не; то е свободно.

Аневъ: Азъ ще повтора въ отговоръ на г-на Бошнакова, че можъ да каажъ отъ страна на комисията, че тя нѣма нищо противъ това, ако Народното Събрание се съгласи да се прибавятъ думитѣ: безъ разлика на вѣра и народностъ се приематъ на стражарската служба», само съ условията показани въ 25 чл.

Председателъ: Азъ бихъ помолилъ г-на Бошнакова, тъй като има едно ново предложение, което ми се струва сжщественно измѣнява уставътъ, който се прие членъ по членъ, да се съобрази съ правилника за вътрѣшний редъ на Нар. Събрание и да представи предложението си подкрепено отъ $\frac{1}{4}$ отъ представителитѣ.

Бошнаковъ: Туй не е предложение, нѣ просто една прибавка, именно, че: «на стражарска длъжностъ се приематъ всички Български подданици безъ разлика на народностъ.» Искамъ само да се прибавятъ тѣзи двѣ думи, които ще служатъ за допълнение на този членъ, а не да го развали нѣщо.

Шивачовъ : Азъ нѣма да говоря относително това, дали да се подържи предложението на г-на Бошнакова отъ $\frac{1}{4}$ или не, защото трѣбваше да се пита отначало. Азъ ще повтора на г-на Бошнакова, че членътъ както си е сега е много по-добъръ и много по-голяма гаранция дава на нашитѣ събрания, отъ колкото, както го предлага той. Г-нъ Бошнаковъ се съмнѣва, че ако си остане този членъ както си е, то не ще да се приематъ на службата ни Турцитѣ ни другитѣ народности, които сж Български подданици. Азъ пакъ настоявамъ, да си остане членътъ както си е, защото друго-яче се разбира, че Турцитѣ не се ползватъ съ тѣзи права, които имъ дава основний законъ. Комисията като има предъ видъ, че отъ тѣзи права се ползуваха до сега, и ще се ползватъ и за напредъ, е постановила въ членътъ именно думитѣ: «Български подданикъ». То се разбира, че билъ Турчинъ или Българинъ, все едно може да приеме полицейската служба.

Бошнаковъ : Азъ бихъ молилъ г-на Шивачова, да не съжалява много, защото отъ много жалостъ може да пропадне въ нѣкоя голяма болѣсть. Въпросътъ състои тука въ двѣ думи, за освѣтление на този членъ. Сегашното предложение не е мое, нъ отъ нашитѣ събрания турци, които желаятъ, да се прибави въ членътъ именно «безъ разлика на вѣра и народность». Нека се даде на вишегласие, и Народното Събрание нека рѣши, да ли да го приеме или не.

Председателъ : Който счита за потрѣбно да се поддържа това предложение, да си дигне ржката. (Вишегласие.) Значи поддържа се. Понеже г-нъ Шивачовъ оспорява нуждата да се поддържа отъ $\frac{1}{4}$ представители, азъ положихъ въпросътъ съгласно съ правилника тѣй: да ли Народното Събрание счита за потрѣбно да се поддържа предложението на г-на Бошнакова отъ $\frac{1}{4}$ представители? Г-нъ Бошнаковъ да представи сега предложението си.

Бошнаковъ : Въ допълнение на този членъ, безъ да се прави особенно предложение, искамъ да се приложи: «въ стражарска длъжность се приематъ всички български подданици безъ разлика на вѣра и народность, отъ 23 год.» и проч.

Председателъ : Ще повтора на г-на Бошнакова, че не може да се тури подъ гласуване, защото Народното Събрание се произнесе, че вашата прибавка трѣбва да се поддържа отъ $\frac{1}{4}$ на депутати. Ще моля Нар. Събрание да се произнесе, да ли се поддържа предложението на г-на Бошнакова отъ $\frac{1}{4}$ на депутатитѣ. Който поддържа предложението на г-на Бошнакова да си дигне ржката. (Поддържа се

отъ $\frac{1}{4}$). Сега моля г-нъ Бошняковъ, въ този случай да прочете своето предложение.

Бошнаковъ : Моего предложение се състои въ три рѣчи: да се каже за допълнение на чл. 25, «че на стражарската длъжность се приематъ всички Български подданици безъ разлика на вѣра и народность, отъ 23 год. на горѣ» и пр. Ако приеме Народното Събрание, да се вмѣсти и това въ члена, нека се вотира.

Д-ръ Цачевъ : Желанието на г-на Бошнакова е удовлетворено отъ членътъ, който е помѣстенъ въ жандармерийски уставъ. Тамъ ясно е казано, че всѣкой единъ отъ Български подданици има право да постъпва на служба, когато има изискуемитѣ качества, които се опредѣляватъ отъ 25-й чл. Слѣдователно прибавката на г-на Бошнакова е излишна; и азъ моля г-на Бошнакова и другитѣ г-да, да не усложняваме членовѣтъ, и да туряме въ тѣхъ нѣща, които си нѣматъ мѣстото, защото тука Българското Княжество не прави никаква разлика на народность. Всѣкой Български подданикъ, билъ Турчинъ, Евреинъ, Ерменецъ има право да приеме тази служба, само да има качества предвидени отъ чл. 25, за който е сега думата. За това моля г-на Бошнакова и другитѣ г-да, да не настояватъ да се вмѣстватъ тѣзи думи, защото не принасятъ никаква полза.

Шивачовъ : За да докажа на г-на Бошнакова, че именно този терминъ приетъ отъ комисията въ 25-ий членъ е правиленъ, азъ ще прочета 54 чл. отъ конституцията. «Чл. 54. Всички родени въ България, които несж приели друго подданство, сжщо и ония, които сж родени другагдъ отъ родители български подданици, броятъ се подданици на Българското Княжество». И послѣ чл. 65: «Само български подданици могатъ да заематъ длъжности по държавна, общественна и военна служба». Именно тѣзи, които сж съставяли този основенъ законъ, познавали сж много по-добъръ български языкъ отъ мене и другитѣ. Тѣй щото се разбира подъ думитѣ български подданикъ и Турчинъ и Българинъ и каквата и да е народность. Ако правимъ туй, както г-нъ Бошнаковъ го предлага, то значи, че ний не признаваме български подданици отъ друга народность за равноправни съ насъ. Въ членовѣтъ не се прави никаква разлика между разни народности отъ българскитѣ подданици, само да иматъ качества, които се изискватъ. И слѣдователно членътъ трѣбва да си остане както си е. Ако се съмнѣва Нар. Събрание, че не се изпълнявало подобно нѣщо до сега, азъ не зная; нъ до колкото зная, то е, че членътъ си е на мѣстото. За това да се приеме безъ никакво измѣнение.

Аневъ: И освѣтъ това въ допълнение на думитѣ на г-на Шивачева, при всичко, че не съмъ противенъ да се прибавятъ, членъ 5 отъ закона за чиновницитѣ казва: (Чете го.)

Значи че всички български подданици се приематъ на служба, и съ това се удовлетворява желанието на нашитѣ съграждани мюсюлмани.

Председателъ: Постоянствovali г-нъ Бошнаковъ на своето предложение?

Бошнаковъ: Ако нѣма полза, то не би имало и вреда да се критикува това въ този членъ. Азъ желая, да се даде на вотиране прибавката.

Аневъ: Ако позволява Народното Събрание, да прочета още веднажъ чл. 5 отъ закона за чиновницитѣ. (Чете го.)

Бошнаковъ: Съгласенъ съмъ съ членътъ, както си е, и отгласямъ си своето предложение.

Аневъ: Азъ мисля, 25 чл. отъ уставътъ да се допълни съ прибавката: «на стражарска длъжностъ се приематъ всички български подданици съгласно съ чл. 5 отъ закона за чиновницитѣ».

Председателъ: Г-нъ Бошнаковъ си отглаголи предложението, тъй щото нѣма нужда да се продължаватъ дебатитѣ за него.

Аневъ: Относително предложението на г-на Попова, за прибавката, азъ му обяснихъ. Чл. 42 гласи (чете го): Полицията трѣбва да задържа виновнитѣ лица, и въ случай избѣгването имъ да зема мѣрки за уловянето имъ. То се разбира, че ако нѣкой стражаръ съпровожда нѣкой виновникъ, и го испуща, че ще се сѣди съгласно съ отомански наказателенъ законъ. Ако г-нъ Поповъ иска тази забѣлѣжка, комисията нѣма нищо противъ това.

Поповъ: Искамъ само да бѣде отговоренъ предъ закона, и да се вмѣсти това тука, защото може че не ще да иматъ полицейски на рѣцѣ отомански наказателенъ законъ.

Филипъ Мариновъ: Чл. 153 съдържа сѣщо нѣщо (чете го): Ако по небрежностъ на съпровождающитѣ стражари задрѣжитъ избѣгнатъ, виновнитѣ се предаватъ на сѣдъ (споредъ вината имъ.)

Председателъ: Ще забѣлежъ че преди да стане разискване, трѣба да се знае, да ли това, което казва г-нъ Поповъ се поддържа отъ $\frac{1}{4}$ представители.

Кой желае да се разисква предложението на г-на Попова, да си дигне рѣката. (Само 2-ма дигатъ.)

Лазаръ Дуковъ: Тука гледамъ единъ членъ, които не е ясенъ за мене. Азъ не предполагамъ да се промѣни, но само да се разясни. (Чете)

Чл. 75.

Ако нѣкое подозрително лице мине въ друга околия, околийскитѣ началници, явяватъ за това на съответствующитѣ околийски началници, за да иматъ подъ свой надзоръ тия личности.

Какви сѣ тѣзи лица подозрѣваеми?

Председателъ: Ще си позволя да направя една забѣлѣжка на г-да депутати, че устава се чете членъ по членъ, и сѣки отъ г-да представители, които е ималъ недоумѣние за нѣкой членъ, трѣбваше да поиска, за да му се даждъ нужнитѣ обяснения. При второто четение могатъ да се правятъ само съществени измѣнения, поддржани отъ $\frac{1}{4}$ представители, съгласно съ правилника.

Шивачовъ: Азъ искамъ въ допълнение на думитѣ на г-на председателя да кажъ 2 думи на г-на Дукова, че тѣзи обяснения се дадохъ вчера, и той може да си прочете вчерашний протоколъ. (Дуковъ иска дума.)

Председателъ: Моля г-на Дукова да непостоянствова, за да иска думата за тойзи въпросъ.

Каменъ Симеоновъ: 141 чл. гласи слѣдующето. (чете):

Стражаритѣ прегледватъ да бѣде чисто по мѣстата, дѣто се коли и продава мѣсо, като настояватъ, щото добитѣка да бѣде преглѣданъ отъ надлежний докторъ и да се коли само на опредѣленитѣ отъ общинскитѣ власти мѣста. За неисправността по тази частъ тѣ обаждатъ на своето начальство, което съобщава на Общинското Управление за постѣпване съ виновнитѣ споредъ закона.

Така щото между полицейската стража и касанитѣ, които колятъ месо, може да ставатъ бъркотии. За това да се каже, че «гдѣто има докторъ.»

Председателъ: Моля г-на Камена Симеонова, да направи своето предложение; и ако $\frac{1}{4}$ отъ г-да представители го поддржатъ, може да се разисква. Сега разяснения не се даватъ, като се е челъ вече устава членъ по членъ. Само съществени измѣнения се позволяватъ. —

Марко Велевъ: Молимъ колкото за това, що негова милостъ каза, тогава ще бѣде принудено населението да търчи въ Виддинъ за доктора, гдѣто има отъ нашето мѣсто 48 сати расстояние. Това ми се струва излишно.

Председателъ: Азъ неоспорявамъ ползата на предложението на г-на Камена Симеонова, но казвамъ, че трѣба да се формулира, и да се поддржи отъ $\frac{1}{4}$ на представителитѣ.

Докладъ. Аневъ: Споредъ вчерашното постановление на Нар. Събрание предложи се, да се опредѣли, колко трѣбва да се плаща на стражаритѣ за прогонни, когато тѣ минуватъ задъ границата на окръга, въ който служатъ. Трѣбва сир. да стане допълнение къмъ § 179 отъ устава, дѣто се

казва: (чете:) «Командированный по служба вънъ отъ предѣлитѣ на окръга стражаринъ има право на възнаграждение, за премѣстваніе и разноски и пр. на дневни пари и прогонни съгласно съ закона.»

Вчера стана споразумение между комисията и г-на Д-ра Цачева. Той казваше, че трѣбва да се опредѣли, щото прогоннитѣ на командированный стражаринъ вънъ отъ границата на окръга, да бждатъ съгласно съ закона за чиновницитѣ. Азъ отговорихъ, че това не може да бжде, а ние рѣшихме днесъ да се опредѣли, колко трѣбва да се плаща на командированный вънъ отъ окръга или околията стражаринъ. Ако Нар. Събрание ми позволи, азъ бихъ предложилъ да се каже: «На командированитѣ извънъ границата на окръга стражари се плаща толкозъ, колкото тѣмъ се дѣйствително слѣдва.» Тѣ ще бждатъ командировани или по параходъ, или по желѣзница, или съ конь, и разноскитѣ имъ могатъ да се опредѣлятъ отъ надлежний окр. управитель или Окр. Началникъ, ако пътува съ конь; а ако пътува съ желѣзница или параходъ, то е извѣстна суммата на разноскитѣ му. Сега, ако Нар. Събрание е съгласно, може да приеме слѣдующата прибавка: «Ще се плаща толкозъ, колкото дѣйствително се слѣдва». Инакъ, можемъ и да опредѣлимъ точно, както е казано въ единъ отъ проектитѣ, които имахъ честта вчера на Нар. Събрание да прочета.

Предсѣдателъ: Моля г-на докладчика, да представи окончателното мнение на комисията по този въпросъ.

Докл. Аневъ: Азъ мисля, че слѣдующата прибавка е доволна (чете): «Командированитѣ по служба вънъ отъ предѣлитѣ на окръга стражари, иматъ право на разноскитѣ да имъ се платятъ, тъй както се е практикувало до днесъ». Това е извѣстно на всички, че единъ стражаръ, когато се командирова вънъ отъ Окр. нему се плаща това, което наистина трѣбва да му се плаща и което дѣйствително е похарчилъ. Ако пътува съ желѣзница, ще се знае, колко е таксата, или най сетнѣ можемъ да опредѣлимъ сега ние една такса. Споредъ комисията азъ бихъ предложилъ това; а ако Нар. Събрание желае, да се опредѣли точно, може и това да стане.

Д-ръ Цачевъ: Азъ ще помоля г. докладчика, тъй като той е билъ Окр. Управитель и е ималъ случай да плаща прогонни на стражаритѣ, които сж били командировани вънъ отъ окръжитѣ, да ми каже, по колко се е плащало, понеже предложи да се опредѣли една такса.

Докл. Аневъ: Съгласно съ общеприетий порѣдѣкъ, азъ не съмъ задълженъ да давамъ обяснения на г. д-ра Цачева. Той е билъ вчера тукъ и можалъ е да иска тѣзи обяснения, а

не днесъ, когато става послѣдното четение на законопроекта. Азъ го моля, да се съобразява съ правилника за вътрѣшний редъ на Събранието.

Д-ръ Цачевъ: Тѣй като този членъ вчера остана висящъ, азъ мисля, че имамъ пълно право да искамъ обяснения, и забѣлжката на г. Анева не е никакъ умѣтна.

Докл. Аневъ: Моята забѣлжка може да не е умѣтна споредъ убѣждението на г. Цачева, а споредъ моитѣ възглѣдове и възглѣдоветѣ на Нар. Събрание, тя е много умѣтна и съгласна съ правилника за вътрѣшний редъ на Събранието. Въ вчерашното заседание се каза, че днесъ ще се опредѣли, какво трѣбва да се плаща; а обяснения да се даватъ сега отъ докладчика е съвършено излишно.

Предсѣдателъ: Моля г-на докладчика, да прочете още веднажъ предложението си.

Докл. Аневъ: Нека потъримъ Събранието, азъ ще го формулирамъ сега, безъ да има нужда да давамъ обяснения на г-на д-ра Цачева.

Предсѣдателъ: Г. Каменъ Симеоновъ имаше направено предложение по напредъ. Азъ бихъ го молилъ да каже, какво желае, и ако неговото желание ся поддържа отъ $\frac{1}{4}$ отъ г-да представителитѣ, тогава да се разисква.

Каменъ Симеоновъ: Желая да стане така: «Стражаритѣ да преглеждатъ да бжде чисто по мѣстата, дѣто се коли и продава месо, като настояватъ, щото добитѣка да бжде прегледанъ отъ надлежний докторъ», да се добави: «дѣто има такъвъ».

Предсѣдателъ: Поддържа ли се предложението на г-на К. Симеонова? (Гласове: поддържа се.) Който обича да говори вържу предложението на г. Каменъ Симеонова, да си дигне ржката. (Никой не дига.) Значи, че Нар. Събраане приема да се добавятъ думитѣ, които предлага г. К. Симеоновъ.

Геровъ: Г. Каменъ Симеоновъ да формулира своето предложение. (Гласове: да.)

Шивачевъ: Г. Геровъ да се успокои. Ще бжде формулирано. Да почака малко. Ще се каже така: «дѣто нѣма докторъ, добитѣцитѣ не се преглеждатъ. (Гласове: не е така! Г. Каменъ Симеоновъ предлагаше инакъ.) (Чете): «Стражаритѣ преглеждатъ да бжде чисто по мѣстата, дѣто се коли и продава месо, като настояватъ, щото добитѣка да бжде прегледанъ отъ надлежний докторъ, ако има такъвъ и да се коли само на определенитѣ и т. н.»

Предсѣдателъ: Приема ли се направеното отъ... Думата има г. докладчикъ.

Докл. Аневъ: Тукъ думата е за това, дѣто има такъвъ, а дѣто нѣма такъвъ? Азъ мисля, че все таки пакъ трѣбва да

се преглеждатъ отъ кмета или старейшинитѣ. Това е отъ полза.

Председателъ: Думата има г-нъ Цачевъ.

Д-ръ Цачевъ: Оттеглямъ си думата.

К. Симеоновъ: Азъ бихъ попиталъ, да ми кажатъ, да ли има въ всѣко село докторъ и можемъ ли да кажемъ въ закона, до гдѣто не иде докторъ да го прегледа, да не се коле месото? Въ цѣлий окр. има само единъ докторъ!

Докл. Аневъ: Г-нъ предговоривши, не мя разбира, какво искамъ да кажа. Азъ не казахъ, че трѣбва да се вика докторъ отъ Виддинъ за Кула или Старо-Патица, както разбира г-нъ Велевъ, когато трѣбва да се заколи едно животно; но, да се вика ако въ самото мѣсто има докторъ. Това е разбирала комисията. Но искамъ да кажа, че въ селата гдѣто нѣма доктори, пакъ трѣбва да се преглежда, но отъ кметоветѣ, или старейшинскитѣ съвѣти. Това е въ интереса на жителитѣ. Мене ми е все равно, азъ живѣя въ градъ, гдѣто има доктори, и отъ тая страна съмъ осигуренъ.

Шивачовъ: Това желание на г-нъ докл. се удовлетворява съ 9 пунктъ отъ 26 чл. отъ закона за общинитѣ; гдѣто се казва, че кмета, като председател на общината, настоява да се варди чистота въ селата, той преглежда месарницитѣ, и всѣкакви нѣща за ѣдене и пиене. Тукъ се разбира, че той преглежда и месарницитѣ. (Единъ гласъ: Не е истина!)

Бошнаковъ: Нѣмаме много доктори, а срѣщали сж се всевъзможни спжнки въ селата, гдѣто има само единъ докторъ въ цѣлий окржгъ. Заради това да се прибави добавката: «тамъ гдѣто има такъвъ», и да пристѣпимъ понататѣкъ къмъ работата. (Гласове: Съгласно).

Председателъ: Който приема предложението на г-на Камена Симеонова, да дигне ржката си. (Болшинство) Значи, че е прието.

Лазаръ Дуковъ: Пд-преди, г-да, поискахъ тукъ обяснение, разбира се, че не бѣхъ предложилъ, а само казахъ; сега къмъ 75 чл. глава IV правя предложение, за да се прибавятъ 2 думи. Моля г-на председателя, да попита Нар. Събрание и, вѣрвамъ, че има $\frac{1}{4}$ която да ме поддържа, и ако направятъ тази добрина да ме поддържатъ, ще навѣда примѣри и ще се убѣдятъ сами, че трѣбва да се прибавятъ тѣзи 2 думи. Слѣдъ като ме поддържи $\frac{1}{4}$, желая тогава да говоря.

Председателъ: Да каже г-нъ Дуковъ какво желае да прибави.

Лазаръ Дуковъ: 75 чл. казва: (Чете):

«Ако нѣкое подозрително лице мине въ друга околия, околийскитѣ началници явяватъ за това на съответствующитѣ околийски началници, за да иматъ подъ свой надзоръ тия личности». Азъ искамъ да се приложи тукъ: «Ако тѣ наистина сж подозрителни»

Председателъ: Поддържа ли се предложението на г-на Дукова отъ $\frac{1}{4}$ отъ г-да представителитѣ? (Гласове: Поддържа.) Който не го поддържа да си дигне ржката. (8 души дигатъ). Тогава г-нъ Дуковъ, ако има да говори върху своето предложение, да говори.

Шивачовъ: Азъ ми се види чудно това предложение на г-на Дукова. Да бѣше законопроекта на френски езикъ или другъ нѣкой, който не разбираме, тогава можеше да се тури тая прибавка. Но какво ще рѣче, ако се каже: «ако едно подозрително лице», и послѣ да се каже: «ако дѣйствително е подозрително». Значи, трѣбва да направимъ описание, кои лица сж подозрителни, да укажемъ отличителнитѣ имъ знакове, улики, които могатъ да иматъ тѣзи хора, за да ги познаватъ че сж подозрителни. Вчера азъ разяенихъ много добрѣ, какво ще каже тука думата «подозрителни». Полицията има извѣстие, че има едно лице въ окржга, което е крало или направило друго нѣкое престѣпление. Тя го има въ списъка на своитѣ книги и казва, че това е подозрително; има свои агенти, които постоянно слѣдятъ за него и, разбира се, полицията не е въ правото си, да го улови и затвори, преди да го хване въ некакво престѣпление, или прѣди да го намѣри на мѣстотото на престѣплението. А улики, които друго едно управление е намѣрило въ него, сж посочени на това управление, което, до гдѣто не намѣри у него нѣкои вещественни доказателства по престѣплението, не може да го затвори.

Думата подозрителенъ, до колкото я разбирамъ, може да се отнася къмъ човѣкъ, къмъ когото иматъ съмнѣние за кражба или убийство и пр. Ако ли желаемъ да обясняваме тази дума на дълго и широко, то ще ни трѣбва единъ томъ съ 100—200 листа, и ако г-нъ Дуковъ желае, да се опредѣли тая дума по-ясно, то пакъ повтарямъ, че на Български езикъ е много хубаво изразено това нѣщо, и по-добрѣ не може да бжде.

Лазаръ Дуковъ: Нѣма нужда г-да да се говори, понеже Нар. Събрание прие, и комисията се съгласи, но г-нъ Шивачовъ мя предизвика и трѣбва да му отговори. Тука и така членътъ както гласи е ясенъ, и азъ разбирамъ до нѣкадѣ български, ако не колкото него, но тука има нѣколко случаи. Щомъ се каже, че околийскитѣ началници обявяватъ за подозрителни лица, то може да се земе различно. За примѣръ ще кажа това: Случиха се хора, които оти-

ваха въ други окръжи, събиратъ по нѣколко гроша пари, и подписватъ едно прошение, за да се плачатъ въ Столицата противъ расхвърлянето на нѣкои даждия; тогава околийскиятъ началникъ или управителъ, който бѣше причината за това, пише на другия околийски началникъ, че еди-кой хора сж подозрителни и да ги затвори. И като ги запира, бие ги по гърба и по корема. Първия пѣтъ бѣше това; но втория пѣтъ дойдоха тука и се удовлетвори просбата имъ. Повторително излѣзоха да подпишатъ това прошение и да дойдатъ, и втория пѣтъ пакъ се закараха подъ стража и телеграмми се биха, догдѣто се освободятъ. Тѣ не бѣха подозрителни лица, тѣ бѣха кметове, но тамошната администрация ги препоръчваше за подозрителни. Ето г-да, какво се случва. Има и други примѣри и мисля, че ще се съгласи г-нъ Шивачовъ, че има причини, за които казвамъ азъ моето предложение, защото всѣкога могатъ да кажатъ за нѣкои лица, че сж подозрителни. Ако да отиватъ нѣкадѣ по своята работа или по госте, то за да могатъ да му направятъ препятствие, ще каже околийскиятъ началникъ, че ходи за такива и такива работи и ще го зематъ за подозрителенъ. Зарадъ туй казвамъ да се каже; «ако дѣйствително сж подозрителни», и неискамъ друго, само да е по ясно, и ако г-нъ Шивачовъ се е съгласилъ, ще приеме това, ако ли не се е съгласилъ, ще постои на своето. Азъ казвамъ, че трѣбва да се турятъ тѣзи думи.

Д-ръ Цачевъ: Нѣма да говоря на дълго, ще кажа само нѣколко думи и ще се убѣдите, че това, което г-нъ Лазаръ Дуковъ предлага е противорѣчие. Тука се казва за подозрителни личности; и щомъ едно лице е подозрително, полицията ще го хване и запрѣ. Това е смѣшно, ако кажемъ, «ако дѣйствително сж подозрителни». То е противорѣчие, защото ако има дѣйствителностъ въ едно подозрѣние, то не е вече подозрѣние. Неможе да има подозрѣние и да има дѣйствителностъ.

За това, азъ предлагамъ на г-да представителитѣ на Нар. Събрание, да отблѣснатъ тѣзи думи на г-на Дукова, които си нѣматъ мѣстото, защото тукъ се казва за единъ подозрителенъ човекъ, за престѣплението, на кегото нѣма никаква дѣйствителностъ. Когато единъ човекъ направи престѣпление, и полицията се съмнѣва въ него, че той го е направилъ, то нѣма още дѣйствителностъ; слѣдователно, какво казвамъ? — Този човекъ става отъ онази околия и отива въ друга; тогава околийскиятъ началникъ съобщава на другия и казва, че отъ моята околия или отъ моя окръгъ, отиде еди-кое лице, което се подозрѣва въ еди-како престѣпление, моля слѣдвайте го, ще ли може да се открие престѣ-

лението му. Но ако има дѣйствителностъ, полицията нѣма нужда да го счита за подозрителенъ; тя ще го хване и запрѣ. За това да се отхвърли предложението на г-на Лазара Дукова.

Шивачовъ: Азъ разбирамъ, какво иска да каже г-нъ Дуковъ, но главно е, че не се е явилъ до сега юристъ, който да опредѣли или постанови такива опредѣлени бѣлѣзи, на основание, на които тя може да каже, че дѣйствително еди-кой е подозрителенъ. Както каза Д-ръ Цачевъ, думата подозрителенъ се разбира до тогава, до когато въ невярно престѣпление се хване едно лице. Напр. Иванъ се обвинява въ едно убийство; полицията изобщо има предъ видъ, че, ако изведнажъ захване слѣдствието, не ще направи нищо, и тя оставя този човекъ на мира и отъ страна поставя извѣстни агенти, които го слѣдватъ твърдѣ умно; ако излѣзе отъ града, праща по него извѣстни агенти, и ако видятъ, че въ него се намиратъ нѣкои бѣлѣзи, отъ които може да се докаже, че той дѣйствително е престѣпникъ въ едно извѣстно дѣяние, тогава полицията го уловява и той се обвинява на пълно въ това престѣпление; а сетнѣ ще зависи отъ съднитѣ, да докажатъ неговата виновностъ или невинностъ.

Заради това, членътъ, както е тука, е много добръ, и при всичкото желание на г-на Дукова, да се опредѣлятъ бѣлѣзитѣ, не може да стане, защото до сега като никой философъ, никой юристъ не е опредѣлилъ тѣзи бѣлѣзи, по които да се доказва, че дѣйствително еди-кой е подозрителенъ, или не, то и тука не можемъ да го опредѣлимъ ние. Ако г-нъ Дуковъ може да ни представи такава форма, съ която да може да се гарантира, че еди-кой наистина е билъ подозрителенъ, тогава ще се съглася; но както стои въпросътъ сега, азъ съмъ на мнѣние, да се отхвърли предложението на г-на Лазара Дукова, като неумѣстно.

Дуковъ: Г-нъ Шивачовъ казва, че ако да имало такива лица, околийскитѣ началници щѣли да ги преслѣдватъ. Ако да имаме такива умни окол. началници, каквито трѣбать, азъ щѣхъ да се съглася. (Председателъ: Моля г-на Лазара Дукова, да се не отстранява отъ предмѣта!) На предмѣта съмъ! (Председателъ: Като казахте, че не сж умни, ще каже, че сж луди.) Ще кажа, какво зло направиха на тия хора. Има сичко на лице. Сега, нашитѣ събратия отъ Провадийски окръгъ, ако знаяхъ язика, щѣха да разяснятъ по-ясно. Азъ го разбирамъ това въ членътъ много добръ, но по вънъ, щомъ едно лице не бѣде по гайдата тѣхна, тѣ го правятъ подозрителенъ и го запиратъ. Именно за това казахъ, че такива лица, като ходятъ по вънъ, нѣма кой да имъ каже нищо, но случайно като ходи, ще се случи

единъ околийски началникъ, ще се научи за него и ще каже, че той се е трудилъ за нѣкакви работи, които му не сж по гайдата. И еднажъ ще каже, че е шодозрителенъ, ако и да билъ Шивачовъ или другъ нѣкой. (Шивачовъ: Не е истина!) Азъ ти казвамъ, че е истина, и ако вие не вѣрвате, за мене е истина. Членътъ, ако го приемемъ така, не ще да може да гарантира нѣкои такива лица, които сж добри и честни. А Нар. Събрание, ако иска да отблъсне предложението ми, нека го отблъсне.

Д-ръ Цачевъ: Жално ми е, че г-нъ Лазаръ Дуковъ, обича да казва, а да недоказва. Единъ представителъ, когато има право да говори въ Нар. Събрание, за всѣко престѣпление, той трѣба да се искава откровенно, а не съ половина думи. И ако г-нъ Лазаръ Дуковъ е видѣлъ и чулъ нѣкои дѣйствителни престѣпления, извършени върху едно лице, нека каже; нека направи интерпелация, както до сега се е правило, и ние всѣкога, — азъ поне отъ моя страна — готовъ съмъ всѣкога да го поддържа. А само да се казва така, че ходилъ г-нъ Шивачевъ, че тѣй било, че иначе било; за такива смѣшни работи нѣмаме време да ги слушаме. (Смѣхъ).

Шивачовъ: Ми се вижда твърдѣ чудно, какъ не може да разбере г-нъ Дуковъ, че е смѣшно да се каже «ако едно лице е подозрително», и послѣ да се каже, ако «дѣйствително» е подозрително. Азъ би желалъ, да се опредѣлятъ бѣлѣзитѣ, по които да се распознаватъ подозрителнитѣ хора; но това като не е възможно, члена си е много на мѣсто и излишна е всѣкава прибавка. Г-нъ Дуковъ само желае да забавлява Събранието съ праздни работи.

Председателъ: Моля г-на Шивачова да не докача своитѣ събрания.

Дуковъ: Казахъ и по-напредъ, че не настоявамъ, само има нужда, да се притури това, ако комисията се съгласява да се приематъ тѣзи думи. Азъ искамъ членътъ да бжде по-логиченъ, но не виждамъ другъ начинъ или редъ да се формулира друго яче; но практиката ме е научила, че трѣба такова исправление или пояснение. Азъ не съмъ юристъ като г-на Шивачова. (Веселие).

Председателъ: Ще се тури подъ гласоподавание това, което г-нъ Дуковъ желае да се прибави къмъ този членъ. Г-нъ Лазаръ Дуковъ, да прочете членътъ съ прибавката, която желае да се притури, и тогава ще се тури на гласоподавание.

Лазаръ Дуковъ: (Чете:) «Ако нѣкое подозрително лице мине въ друга околия, околийския началникъ лѣва за това на съотвѣтствующитѣ околийски началници, за да

иматъ подъ свой надзоръ тия личности, ако дѣйствително сж подозрителни».

Председателъ: Който неприема предложението на г-на Дукова, да си дигне ржката. (14 души дигатъ.) Приема се.

Председателъ: Значи, че предложението на г-на Дукова се приема.

Шивачовъ: Съ 14 души не може да се рѣши гласоподаването.

Геровъ: Днешното засѣдание състои отъ 35 души.

Шивачовъ: Въпроса е само, че 14 души не може да бждатъ болшинство отъ 26 души. Моля г-на Герова да си оттегли думата и да каже, че предложението пада.

Председателъ: 14 души неприематъ, значи остатъка отъ представителитѣ приематъ предложението. (Гласове: 12 души).

(Председателя излиза вънъ и на председателското мѣсто застъпва Иваница Симеоновъ.)

Шивачовъ: Предлагамъ 10 минути отпущъ.

Подпредседателъ: Добрѣ. Давамъ на 10 минути отпущъ.

(Послѣ распускъ.)

Председателъ: По неженѣкой представители иматъ обичай всѣкога да подигатъ въпросъ, че Събранието било не-състоятелно; за това моля г-да квесторитѣ, да бждатъ, щото никой да не излиза отъ засѣданието, освѣнъ тогава когато има почивка. (Гласове: Съгласни).

Шивачовъ: Азъ мисля, че стига само до се напомни на г-да представителитѣ, да не излизатъ, освѣнъ въ нѣкои крайни нужди. Доста е само да се се напомни това, и вѣрвамъ, че всѣки отъ г-да представителитѣ ще го разбере.

Председателъ: Ще отговоря, че такива напомнювания ставаха на г-да представителитѣ, и когато се дава почивка на 15—20 минути, при всичко, че звънеца звѣни, не се връщатъ. И много пжти се напомнюва, че трѣба да дохождатъ на опредѣленния часъ т. е. 1, а тѣ дохождатъ и се събиратъ въ 2 и 2½ часа. Значи, че напомнюванието на председателя не се зима въ внимание, и ако не се вземе тѣзи мѣрка която казахъ, какво трѣба да се направи въ Нар. Събрание, за да не се подигатъ въпроси за непълний съставъ на Нар. Събрание, които често се подигатъ? (Гласове: Прието).

Докл. Аневъ: Сега предлежи да се разясни членъ 199 за командировка на стражаритѣ.

Шивачовъ: Азъ ще моля г-на докладчика, тѣй като предложението, подложенъ подъ вишегласие попрѣди, падна, не трѣба да ни смѣта, може да се гласува втори пжтъ. (Гласове: Свършено е!)

Д-ръ Цачевъ: Мисля, че въпроса не е свършенъ, защото преди да се гласува ние забълбжихми, че Нар. Събрание нѣма да го разисква; защото нѣма половинъ отъ присъствающитѣ. Трѣба да има единъ по-вече, за да бѣде вишегласие. Следователно всѣко рѣшение, което се вземе безъ вишегласие, не може да има законна сила.

Шивачовъ: Тукъ не е въпросъ, да ли Събрание бѣше пълно. Г-нъ Цачевъ не разбира този членъ. Въпроса е, щомъ 12 души сж за и 14 противъ, то предложението пада, а че Събрание не било пълно, това не е вѣрно, г-нъ Цачевъ се лъже.

Председателъ: Моля г-да квесторитѣ да кажатъ, да ли 14 души бѣха противъ 12.

Квесторъ Геровъ: Азъ четохъ, че 14 души бѣха противъ, а колко бѣха другитѣ представители не ги четохъ. Само като знаехъ, че въ днешното заседание бѣха 34 души, за туй казахъ, че предложението се приема.

Манафовъ: Когато щѣше да се гласува този членъ, и предложението на г-на Дукова, тогазъ азъ се обърнахъ и видѣхъ, че Събрание не е пълно. Имаше много представители вънъ. Ако желае Нар. Събрание, мож да ги кажа име по име. Вънъ бѣха: Г-нъ Грековъ, М-ръ Соболевъ, г-нъ Шишковъ, г-нъ Бобошевски, бѣха нѣщо 8 или 9 души, и азъ излѣзохъ да ги повикамъ, че ще се гласува предложението на г-на Дукова, а то се гласува преди да се върнатъ.

Л. Дуковъ: Азъ не зная освѣтъ квесторитѣ, да ли има другъ право да чете. Г-нъ Геровъ е квесторъ, той се произнесе, че е вишегласие, и това е записано въ протоколитѣ. Сетнѣ, дѣто нѣкои депутати сж излѣзли вънъ по свои частни работи, Събрание за това не е грѣшно. Ние вотирахми и други членове, и тия лица ги нѣмаше; но никой не заяви тогава; а ако бѣше въ полза на ония, които сж противни на тоя членъ, то не щѣше да се подига въпросътъ. Ако искате втори пѣтъ да се гласува, не приемамъ. Изново да се поврѣщамъ, това не може да бѣде. Щомъ това предложение се прие, то да захванемъ изново, значи да стане волята на нѣкои си.

Манафовъ: Ще забълбжа на г-на Дукова, че не е само Геровъ квесторъ; и тѣй като г-нъ председателя напреди, че много отъ г-да депутатитѣ ги нѣма и сж вънъ отъ салата, азъ отидохъ да ги викамъ; и въ това врѣме се гласува предложението на г-на Лазара Дукова. И азъ, който съмъ противъ това предложение, когато влизахъ, тогазъ се гласуваше. Повторително ще напомнимъ на г-на Дукова, че не е само г-нъ Геровъ квесторъ, който трѣба да провѣрва гласовѣтъ, но че има двама квестори въ Нар. Събрание.

Шивачовъ: Почти същото щѣхъ да кажа и азъ, което каза г-нъ Манафовъ. Именно на това основание сж двама квестори, единия за предложението да чете, а другия *противъ* предложението. Като отсъствуваше единия квесторъ, то г-нъ Геровъ, ако искаше да бѣде вѣренъ, той трѣбаше да прочете, колко сж *за* и колко *противъ*, и тогава ще се види кои гласове сж повече. Дѣто каза г-нъ Дуковъ, че и по-напредъ Събрание не е било състоятелно, като се гласувало за предишнитѣ предложения, той трѣбаше да заяви по-напредъ; за това нѣма нужда да се говори, понеже всѣко нѣщо трѣба да се заявява на *врѣме*. Но той не го заяви и вече се прие. За Дуковото предложение, като се обяви, ние заявихме по-преди, и сега настояваме, да се гласува втори пѣтъ; защото предложението на Дукова не се е още приело. Може би г-нъ Дуковъ мисли, че е изнабривилъ новъ пѣтъ за нова Америка, но това не е така. За това да се гласува втори пѣтъ, и ще се види да ли се приема или не.

Л. Дуковъ: Азъ зная, че има и другъ квесторъ. Понеже го нѣмаше него, азъ казахъ, че г-нъ Геровъ прочете гласовѣтъ и каза, че има вишегласие за предложението; Д-ръ Цачевъ казва, че били малко. Ако се позволява на него, тогава трѣба всички да ги прочетемъ, за да нѣма разногласие. Азъ само едно нѣщо ще забълбжа, че щомъ едно нѣщо е прието и се забълбжило въ протоколитѣ, ако се допусне втори пѣтъ да се гласоподава, това ще бѣде нова форма за насъ. Направо да се каже, че се не приема, съгласенъ съмъ; но да не се повторява само.

Д-ръ Цачевъ: Никой не е казалъ нищо за честността на г-на Герова. Той каза, че 14 души сж *за*, но преди да изброи той, ние заявихми, че тукъ присъствуватъ само 26 души. Следователно, когато 14 души сж *за* и 12 *противъ*, това болшинство не може да бѣде никакъ. Ние не си налагами мнѣнието, а се вижда просто и ясно, че г-нъ Дуковъ иска да ни налага мнѣнието. Ние всѣкога се покоряваме на болшинството на Нар. Събрание, и водимъ отъ тѣзи точка, казвамъ, че трѣба предложението на Дукова да се гласува втори пѣтъ; защото когато се гласуваше, бѣха само 26 души: 12 отъ тѣхъ бѣха *противъ* и 14 *за*. Следователно Нар. Събрание не е приело предложението на г-на Дукова, който такова. (Веселостъ).

Л. Дуковъ: Азъ искамъ да кажатъ и другитѣ, които сж чели, да ли сж били 26, или само г-нъ Цачевъ казва, че сж били 26. Г-нъ квесторъ Геровъ каза, че е вишегласие, и това се забълбжи въ протоколитѣ.

Манафовъ: За да освѣтля г-на Дукова, азъ казахъ по Български и сега го казвамъ по Български, и мисля че твърдѣ

добрѣ е разбралъ, а другъ языкъ не знамъ. Азъ казахъ имъ по име, кои бѣха на вѣнъ; трѣба ли да се забавляваши и да се простираши нататѣкъ да слушаши празни работи? — За това предлагамъ, да се даде на гласоподаване отъ ново. (Едни гласове: Съгласни. Други — не).

Председателъ: Азъ ще туря най-напредъ подѣ гласоподаване, да ли счита Нар. Събрание за нужно, да се гласува още веднѣжъ? Които приема да се гласува още веднѣжъ за тѣзи работа, да си дигне ржката. (Вишегласие). Приема се да се гласува.

Л. Дуковъ: Азъ не искамъ да се гласува, направо да се каже така, че нѣма да се приеме, съгласенъ съмъ, а втори пѣтъ да се гласува не искамъ. Азъ си оттеглямъ назадъ предложението и не искамъ да се вотира. Нека бѣде волята на тѣхъ.

Председателъ: Тѣй като г-нъ Л. Дуковъ си оттегля предложението, нѣма за какво да се гласува. (Прието). Г-нъ докладчикъ да прочете предложението за възнаграждение на стражаритѣ, въ случай, че отиватъ по нѣваква мисия.

Докладчикъ (чете):

Чл. 179.

Командирований по служба вѣнъ отъ предѣлитѣ на околията стражаринъ има право на възнаграждение за преместване и разноски и пр. на дневни пари и прогони, съгласно съ закона.

Д-ръ Цачевъ: Азъ ще напомня само за туй, че мисля, че г-нъ Аневъ сгрѣши, като каза «околия». Азъ мисля, че се дава възнаграждението само, когато отиватъ вѣнъ отъ окръга.

Аневъ: Азъ мисля, че азъ не грѣша, а г-нъ Д-ръ Цачевъ грѣши. Тукъ азъ казахъ, «коннитѣ стражари, когато сж вѣнъ отъ предѣлитѣ на окръга,» и «вѣнъ отъ околията ако сж пѣши.»

Д-ръ Цачевъ: Азъ мисля, че когато иде стражарина отъ една околия на друга не се плаща нищо; но само когато излѣзе вѣнъ отъ окръга.

Аневъ: Разбира се, че ако е конни, това е друго нѣщо; но тукъ е думата за пѣшитѣ стражари. Напримѣръ командира се отъ Русчукъ за Тутраканъ единъ пѣши стражаръ, не слѣдва ли да му се плати? Тукъ е думата въ случай на нужда т. е. когато отсъствуватъ всичкитѣ конни стражари, и тогава се командирова пѣши стражаръ, на когото трѣба да се заплати третий классъ, който му се слѣдва.

Д-ръ Цачевъ: Билъ пѣши, или конни, когато се командирова отъ една околия въ друга въ сжщия окръгъ, да не

получава нищо; но инакъ, когато се командира отъ единъ окръгъ въ другъ, да получава. (Гласове: Съгласни).

Шивачовъ: Азъ мисля, че г-нъ Цачевъ е забравилъ, че пѣшитѣ жандари, сж само за въ града, въ центра на околията, или окръга, и не сж задѣлжени пѣшитѣ стражари да излизатъ отъ рейона, сир. чертата на града, дѣто се намѣрва центра. Ако излѣзе вѣнъ, когато нѣма конни стражари, трѣба да му се плати, иначе има право да откаже. За това да се приеме члена, както го приема комисията.

Аневъ: Тукъ не е думата за коннитѣ стражари. Тукъ е думата за случай, когато се проводи пѣши жандаръ на мѣсто конний н. пр. отъ Русчукъ за Тутраканъ, тогавъ какво трѣба да стане? Да принудимъ пѣшия стражаръ да плати отъ джеба си споредъ логиката на г-на Д-ра Цачева? —

М. Велевъ: Ако искочи вѣнъ отъ окръга, да му се плати, а колкото за отъ вѣтрѣ, плаща имъ се мѣсечна заплата.

Д-ръ Цачевъ: Азъ предложихъ; но ако Нар. Събрание го отхвърли, това е друго нѣщо. А че било логично, или не, остава за смѣтка на г-на Анева.

Шивачовъ: Азъ пакъ казвамъ, че това е именно за смѣтка на г-на Д-ра Цачева: да ли е логично или не. Но това ако се приеме ще противорѣчи на членъ 6-ий отъ сжщия уставъ. Щомъ този членъ сжществува, тоя пѣши стражаръ на основание на 6 чл. отъ устава, отказва се да изпълни възложената му работа, освѣнъ ако му се плататъ пѣтни пари. Ако сж конни, то е друго; но ако излѣзе нѣкои отъ пѣшитѣ, трѣба да му се плати. Таково предложение, както е на г-на Д-ра Цачева, противорѣчи на чл. 6.

Д-ръ Цачевъ: Нѣма противорѣчие на чл. 6. Ако приемемъ да имъ се плаща, може да имъ се плаща, а ако не приемемъ, то нѣма да имъ се плаща. Не ще каже, че не можемъ да ги командироваши отъ единъ окръгъ въ други и отъ една околия въ друга. Тукъ нѣма никакво противорѣчие. То е едно нѣщо съвсѣмъ друго.

Аневъ: Азъ едва вѣрвамъ, че ще има два подобни случаи: да се командиратъ пѣши стражари прѣзъ годината въ единъ окръгъ. Но за това го турихми, че ако би да се случи таково нѣщо, да не плащатъ стражаритѣ отъ джеба си.

Председателъ: Ще се туря подѣ гласоподаване, и ако Нар. Събрание не го приеме така, както го предложи г. докладчикъ, тогава ще се приеме сжщия членъ съ измѣненіята, които предложи г. д-ръ Цачевъ.

Докл. Аневъ (Чете още веднѣжъ члена. Видѣ по горѣ).

Председателъ: Който неприема члена така, както го прочете г. докладчикъ, да си дигне ржката. (Менишество.)

Батановский: Въ 49 чл. забѣлѣжихъ (Четего. — Виждѣ по горѣ), че се говори за свидѣтелства; но полицията трѣба ли да знае, като отъ кое началство трѣба да бѣде свидѣтелството? За това нѣма никаква забѣлѣжка.

Докл. Аневъ: Г. Батановский е забравилъ, види се, че този членъ се разисква и се допълни.

Батановский: Но отъ какво началство трѣба да бѣде свидѣтелството, не се поменава.

Докл. Аневъ: Върху този въпросъ станаха вчера обширни разисквания; слѣдователно, излишно е да давамъ днесъ обяснения на г-на Батановский.

Батановский: Толкози е достаточено, че азъ незнамъ отъ дѣ трѣба да се вземе свидѣтелството.

Докл. Аневъ: Ще се справите (Смѣхъ). Питайте и ще ви кажатъ.

Батановский: Кого да питамъ? (Смѣхъ.)

Председателъ: Е! Вие я обърнахте на разговоръ.

Докл. Аневъ: Г. Батановский може да се справи съ закона за окръжнитѣ управители. Билети се взематъ отъ околийский началникъ.

Батановский: Единъ жандаринъ отъ гдѣ ще знае законътъ за околийскитѣ началници?

Шивачовъ: Отъ моя страна азъ мисля, че г. докладчикъ ако обича да прибави: «отъ надлежачий околийский началникъ»; нѣма да бърка.

Докл. Аневъ: Нѣмамъ нищо противъ това; но колкото за това, че стражаринътъ незнае законътъ, то е казано, че околийскитѣ началници трѣба да събиратъ подвѣдомственитѣ си стражаре и да имъ обясняватъ всичкитѣ закони. Но, ако Народното Събрание се съгласи, не съмъ противенъ.

Председателъ: Поддържа ли $\frac{1}{4}$ отъ Нар. Събрание предложението на г-на Батановский?

Който поддържа, да си дигне ржката. (Меншество).

Значи, че пада.

Ще се тури подъ гласоподаванье уставътъ за полицейската стража изцѣло.

Бошнаковъ: Въ 159 членъ за облѣклото на стражаритѣ е казано за панталони, но единъ ли или два чифта, не е добръ пояснено. Чини ми се, че само единъ чифтъ за цѣла година е нѣщо малко, немогатъ да се задоволятъ жандаритѣ; трѣба да се преобуватъ; еднитѣ трѣба да имъ бждатъ лѣтни, а други за зимѣ.

Председателъ: Моля г-на Бошнякова да формулира своето предложение, и подиръ да го обясни, когато го поддържатъ $\frac{1}{4}$ отъ представителитѣ.

Бошнаковъ: Въместо единъ чифтъ панталони въ годината да се даватъ на жандаритѣ по 2 чифта панталони. (Смѣхъ).

Председателъ: Поддържа ли се това предложение отъ $\frac{1}{4}$ отъ г-да представителитѣ?

Който го поддържа, да си дигне ржката. (Болшинство).

Г. Бошнаковъ да даде своитѣ обяснения.

Бошнаковъ: Нѣма никакви обяснения: въ облѣклото на стражаритѣ да се постави 2 чифта панталони.

Шивачевъ: Азъ мисля, че въ комисията — и г. Бошнаковъ като членъ отъ комисията знае —, стана въпросъ, че до сега не сж се давали повече отъ единъ чифтъ панталони за една година, особено като се правиха отъ такъвъ здравъ платъ. Може би г. Бошнаковъ желае, да имъ се направи още по единъ чифтъ за празникъ и други за всеки день; но това не е нужно; ако обичатъ, тѣ могатъ да си купятъ още по 1 чифтъ.

Докл. Аневъ: Наистина въ комисията се обмисли този въпросъ и се дойде до заключение, че стражаринътъ може да си купи и 10 чифта панталони, ако обича. За това, комисията остава при рѣшението си: да имъ се правятъ само по 1 чифтъ панталони въ годината.

Председателъ: Г. Бошнаковъ обича ли да се тури подъ гласоподаванье предложението му?

Бошнаковъ: Да се постави на гласуванье.

Председателъ: Който отъ г-да представителитѣ не приема предложението на г. Бошнакова, да си дигне ржката. (Болшинство).

Поповъ: Азъ ще моля Нар. Събрание да благоволи да се отпуснатъ и ботуши на жандаритѣ; защото тѣ нѣматъ прогонни, нѣматъ суточни, нѣматъ квартирни и пр.

Докл. Аневъ: Въпросътъ за квартирни и ботуши се разисква вчера, че тѣ сами сж длѣжни да си купятъ ботуши. Слѣдователно, да се повръщамъ е излишно.

Председателъ: Постоянствува ли г-нъ Поповъ на предложението си?

Поповъ: Непостоянствувамъ.

Председателъ: Ще се тури изцѣло на гласоподавание. Който не приема устава за полицейската стража изъ цѣло, да си дигне ржката. (Никой не дига). Значи че е приетъ.

Шивачевъ: Предлагамъ за 10 минути отидиъ.

Председателъ: Предлага се за 5 мин. отидиъ. Желаетъ ли го Нар. Събрание? (Желаетъ.)

Давамъ на 5 мин. отидиъ.

(Послѣ распускъ.)

Председателъ: Засѣданието се открива изъ ново. Думата има г-нъ М-ръ Грековъ.

М-ръ Грековъ: Г-да представители! На мене падна не до тамъ приятна обязанностъ да отговоря на запитванието, което бѣше направено отъ г-на представителя Манафова, относително до дѣйствиията на строителното отдѣление при Министерството на Вжтрѣш. Дѣла. Сега за сега нѣма да напомнявамъ точкитѣ на това запитване. Ще имамъ честъ, да отговоря на веѣка една по-сѣтнѣ. Но за да се освѣтли напълно Нар. Събрание върху вървежа на тѣзи работа, азъ считамъ за необходимо нужно да дамъ едно кратко изложение за всичко, което се правило по строителното отдѣление отъ неговото учредование до послѣднѣо врѣме. Споредъ мене този е единствения начинъ, по който Нар. Събрание ще да знае всичко, което е станало по това нѣщо, и ще може да си състави едно понятие доста пълно за работитѣ, и подиръ това да заключи отъ тамъ, да ли има нѣкой виновенъ; да ли има тукъ злоупотрѣбление и престѣпление, или да ли най-сѣтнѣ всичкитѣ тѣзи слухове за хората, които сж градили по вѣнъ, сж точни и иматъ основание.

Г-да представители! Първъ пжтъ строителното отдѣление при М-рството на Вжтрѣш. Дѣла се учрѣди на 17 юлий 1879 год. Това строително отдѣление още отъ врѣме на окупацията се намиралъ при М-рството на Вжтрѣши. Дѣла, и тогава имаше за него 125.000 франка бюджетъ, които бѣха равно-мѣрно распредѣлени по между 5 тѣхъ губернии, сжществуващи тогава въ България. На 17 юлий 1879 год. както споменахъ, съ единъ Княжески Указъ, издаденъ отъ Министра на Вжтрѣш. Дѣла, се учреди и нареди до нѣйдѣ това строително отдѣление, и на основание на този указъ то е сжществувало до преди 6 мѣсеци, когато съ Княжески Указъ и одобренето отъ Държ. Съвѣтъ се учреди ново Министерство за общитѣ сгради, земледѣлието и търговията. Тѣй като най-голѣмата дѣятелностъ се заключава отъ неговото учреждение до това врѣме, когато мина подъ Министерството на общ. сгради, именно тѣзи епоха ще бжде и предмѣтъ на моето изложение днесъ. Както вече казахъ, когато се учреди първото М-рство въ България, строителното отдѣление се яви съ единъ бюджетъ отъ 125.000 франка. Слѣдователно до дѣто бѣше първото Министерство нѣмаше възможностъ да се направятъ нито най нуждни работи. Първи пжтъ когато това строително отдѣление зема най-голѣмо значение, е именно съ вотиране бюджета за 1882 година. И на-сѣтнѣ на 3 юлий 1880 год., тогавашния М-ръ на Вжтрѣш. Дѣла г-нъ Тишевъ представи единъ докладъ на Нар. Събрание, относително до бюджета на строителното отдѣление при М-рството на Вжтрѣш. Дѣла; и въ бюджета за 1880 год. въ § 16—21, Нар. Събрание било вотирало

една сума отъ 2.333.120 фр. за строителното отдѣление при М-рството на Вжтр. Дѣла. Щомъ се вотира този бюджетъ, разумѣва се, че Нар. Събрание основаваше се на това, че ще се извършатъ нѣкои по важни работи съ тѣзи пари. И Министра тогава още пристѣпи къмъ поправяние нѣкои шоссета въ България. Програмата е била слѣдующата: Прѣзъ веѣка една година се е предполагало да се поправятъ и да се правятъ отъ ново извѣстно число мостове, които да бждатъ въ отношение съ значението на пжтищата, и да се правятъ нѣкои нови пжтища, които още не сжществували, и немедлѣнно да се поправятъ вѣхтитѣ шоссета. За поправяние на шоссетата, които сжществуватъ, се е предполагало да се правятъ по вече съ натурална повинностъ, т. е. хората да даватъ каменье, пѣськъ, а Правителството да прави малки разноски, а не само то да поправа пжтищата.

Сжщо тогава е било рѣшено, че всички работи, които трѣба да ставатъ, тѣ да се даватъ на предприемачи, и тѣ да ги работятъ съ смѣтката на правителството. Правителството да надглѣжда тѣзи работи и да плаща на предприемачитѣ. Тогава още е било опредѣлено, че търговетѣ ще ставатъ съ оферти или чрѣзъ предложения, направени отъ различни конкуренти въ затворени пликове и подадени на правителството, което приема ценитѣ на тогава, които покаже най-сгодни цѣни. Исклучение е ставало само при нѣкои работи въ дадени случаи, и сж се правили по хазайствения начинъ, и то само тогава, когато работата е могла да бжде твърдѣ бърза или е била малка, щото не е заслужвала да се туря подъ търгъ. Тѣзи сж началата върху които трѣбаше да се вършатъ всичкитѣ работи и върху които горѣ-долѣ сж се и вършили. И щомъ тѣзи программа е била опредѣлена, тозъ часъ се пристѣпило да се даватъ различни работи на търгъ. Като първъ предприемачъ въ врѣмето на г-на Тишева се явява нѣкой си Розелтъ. Той сключилъ първа работа, която турилъ на търгъ, т. е. поправяние и съзиждане на всичкитѣ мостове, върху 5 тѣхъ пжтища, които идатъ отъ София, въ разстояние на 40 километра, т. е. Орханийския, Цариградския или Пловдивския, послѣ Кюстенденския, Пиротския и Ломския. За тѣзи 5, и на разстояние 40 километра отъ града трѣбаше да се поправятъ тѣзи мостове. И тѣй първата работа, която е била дадена, е била дадена на нѣкой си Розелтъ. Този Розелтъ работилъ е нѣколко врѣме, и не можиха послѣ да направятъ справки за да опредѣлятъ точно, колко врѣме е работилъ. Сжщото това М-рството подъ Тишева отнѣло му една частъ отъ работитѣ, понеже се указало, че този Розелтъ като предприемачъ, не е билъ нито доста компетентенъ нито доста честенъ, за да

може да свърши работитѣ. И това е ставало пакъ по врѣмето на г-на Тишева. Розелтъ е правилъ нѣколко работи: на Вакарелското шосе е направилъ 12 мостове на които сводеветѣ били отъ 1—5 метра. На Кюстендилски пѣтъ е направилъ около 2 моста които сѣ близо до Княжево село, и други 10 моста и единъ доста голѣмъ мостъ на Владайската рѣка; послѣ на Пиротски пѣтъ и т. н. т. Подиръ Розелта дохожда Логиновъ и една частъ отъ работитѣ, които били понапредъ дадени на него, послѣ сѣ били дадени на г-на Логинова, който заключилъ единъ контрактъ на 1-ий юлий 1880 год. за построяване на нѣколко малки мостове върху пѣтя отъ София до Княжево. Вторий контрактъ, съ сѣщия Логиновъ, който е пакъ отъ юлий мѣсецъ на сѣщата година, е билъ за построяване на единъ голѣмъ мостъ на рѣка Искръ близо до село Грубляне, по Вакарелското шосе. И най-сѣтнѣ третий контрактъ, когото се заключили на 16 септемврий 1880 год. съ Логинова за построяване нѣкои други работи, пакъ по Вакарелското шосе, именно за правение нѣкои мостове, които сѣ по-близо отъ Искръ и нѣкои ископвания и дупки по пѣтя, за да се поправи шосетото. Тѣзи сѣ 3 контракта, който е ималъ Логиновъ. Подиръ на 11-ий октомврий сѣщата година, строителното отдѣление се обърна къмъ Министра, за да може да се заключи единъ контрактъ за построяване подпорнитѣ стѣни и парпети по между София и Петроханъ, и този контрактъ се е заключилъ съ г-на Хаджиенова. Сѣщия контрактъ е билъ послѣ допълненъ съ едно заявление подписано отъ Хаджиенова отъ 3 ноемврий сѣщата година, и споредъ това заявление той зима на себѣ си да направи и работи «трассиментъ» — не знаи какъ да се преведе на български, — по сѣщия пѣтъ отъ София до Петроханъ.

Презъ сѣщата 1880 година на 6 септемврий единъ предприемачъ именно г-нъ Петровъ зель на себе си работитѣ върху два пѣтища, които идатъ къмъ София, все отъ Розелтовитѣ работи, които бѣха отнѣти попрѣди отъ него, и които се даваха послѣ една за друга на други предприемачи. Г-нъ Петровъ ималъ работа отъ София къмъ Пиротъ до Царибродъ и отъ София до Орхание и по нататѣкъ до Осиковица. Той е сключилъ два кантракта. Първия на 6 септемврий 1880 г. съ който той се задължилъ да построи всичкитѣ мостове и други работи по пѣтя между Пиротъ и София до 15 ноемврий на сѣщата година. Въ вториятъ контрактъ се задължава да построи мостове и други работи по Орханийски пѣтъ.

На 8-ий октомврий 1880 год. прѣзъ едно заявление отъ страна на г-на Петрова се задължава той да направи по Орха-

нийското шосе, сѣщо на Араба-Конакъ и нататѣкъ, между Орхание и Осиковица подпорни стѣни и парпети въ балкана. Тѣзи сѣ по най-важнитѣ работи. Подиръ тѣхъ има и много други. Въ Свищовски окръгъ е било направено все въ сѣщото врѣме. Въ Плѣвненски окръгъ сключиха се контракта на 30 октомврий 1880 год., въ Русчукски на 23 ноемврий 1880 г., въ Търновски окръгъ на 10 октомврий 1880 год. и сѣщо въ Провадийски, Шумненски, Ломски, Разградски, Силистренски и Варненски окръзи. Всички тѣзи работи различно сѣ се правили. Поправяли се мостоветѣ; нѣйдѣ сѣ правили нови, нѣйдѣ сѣ поправяли старитѣ; а нѣйдѣ сѣ правили нѣкои поправки на пѣтищата. Всичко това е било прѣзъ 1880 год. и всички тѣзи контракта споредъ правилата, които бѣха учредени тогава, се правиха отъ окръжъ сѣвѣти. Окр. сѣвѣти ги сключваха и М-ството потвърждаваше; тѣй щото всички тия контракта сѣ утвърдени отъ г-на М-ра Тишева. Освѣтъ това още отъ него врѣме сѣ били започнати и работитѣ на тия мостове върху шосетата по-между Ябланица и Ловечъ; и тѣзи контракта пакъ сѣ били потвърдени отъ М-ра Тишева.

Надзора върху тѣзи работи най-напрѣдъ е билъ повѣренъ на инженерина Бѣлова. Той е билъ, които е завождалъ Источниятъ отдѣлъ и той е билъ, които е надгледвалъ надъ тѣзи работи и присѣствувалъ, когато се сключвали тѣзи контракта. Съ това се свършва дѣятелността на Министерството Тишево. — На 26 ноемврий 1880 год. Тишево излѣзе отъ Министер. на Вѣтрѣш. Дѣла и дохожда г-нъ Цанковъ, който е стоялъ само нѣколко дена т. е. отъ 26 ноемврий до 17 декемврий. Подиръ това дохожда г-нъ Славейковъ като М-ръ на Вѣтрѣш. Дѣла, и той продължава да дава пакъ подъ предприемачи и нови контракта е правилъ, които ще имамъ честта да изложа.

На 9 февруарий 1881 год. контракта, който е билъ направенъ отъ предидущата година съ предприемача Хаджиенова за нѣкои работи по между София и Петроханъ, се допълни. И тогава г-нъ Хаджиеновъ се задължилъ да поправи и устрои мостоветѣ по-между София и Петроханъ съ ония условия, съ които ги е билъ зель Розелтъ, и да направи всичкитѣ работи на трассиментъ и на подобрене на шосетата, които сѣ били въ неговото заявление. Сѣщеврѣменно се било дало построяванието на единъ мостъ до Булганина на нѣкой Брокъ.

Сѣщо така нѣкои мостове при Севлиево на нѣкой Стратоборски. Сѣщо така даде се направата на моста върху рѣка Русеица на нѣкой Куновъ. Но този като не можалъ да настои на контракта, зель е предприемача и далъ на

Попшова, които го зелъ съ сжщитѣ условия, съ които ги е билъ ималъ и Куновъ. Сжщо така има нѣкои поправки въ Севлиево окръгъ, които сж били дадени на нѣкой си Симонети. И въ Ловчанскій окръгъ на сжщия Симонети поправки по-между Ловечъ и Плѣвенъ. И нѣкой г-нъ Лазаровъ съ единъ контрактъ отъ 25 юний 1881 год. се задължилъ да направи тѣзи поправки по-между Ловечъ и Плѣвенъ въ този окръгъ. И най-сетнѣ на нѣкои си Мюръ били дадени постройкитѣ върху нѣкои мостове въ Ески-Джумайскій окръгъ. Освѣнъ тѣзи работи, които сж били направени по врѣмето на Министерството Славейковъ, трѣба да се обърне внимание и върху друга една доста важна работа, която е станала пакъ тогава по заповѣдъ на г-на Славейкова. Въ него врѣме се бѣше повикалъ въ София г-нъ Бѣловъ, които тогава се предполагаше, че той трѣба да земе мѣстото на тогавашния директоръ на строителното отдѣление. И по врѣмето когато билъ тукъ г-нъ Бѣловъ, се рѣшава построяването на нѣколко мостове подъ Берковица и Ломъ. Въпроса е билъ доста важенъ, да ли тѣзи мостове трѣба да станатъ пакъ по сжщия начинъ както по напредъ, т. е. да ли да се даждъ на предприемачи, или да се правятъ хазайственнимъ порядкомъ? Г-нъ Бѣловъ се явява тогава и казва, да се строи хазайственнимъ порядкомъ.

Директора на Строителното отдѣление г-нъ Копиткинъ е билъ на противно мнѣние, и тукъ имамъ предъ себѣ си единъ рапортъ, когото написалъ той на г-на Министра, и ако Нар. Събрание желае можъ да го прочетъ. (Гласове: Желаетъ). (Чете го). Този рапортъ е датиранъ отъ 16 юний 1881 год. и на сжщото дѣло има написано слѣдующата резолюция отъ г-на Славейкова: «Вслѣдствие съгласието на г-на Бѣлова, че зима тѣзи работа на себѣ си, остава да му поръчите да се завземъ за нея.» Написано, казано и направено. Тури се още на първия денъ на расположението на г-на Бѣлова една значителна сума пари. Тукъ има рапортъ отъ г-на Бѣлова, въ който се вижда, че на 16 юний прислѣлъ тѣзи заповѣдъ да начне работата, и той изявява съгласие. Ако ми позволи Нар. Събрание, рапорта е много дълъгъ; но да прочетъ началото. (Чете го.) Най-послѣ казва, че тѣзи мѣрка е много добра, сжщо и този кредитъ отворенъ за тѣзи частъ; и г-нъ Бѣловъ захвана да харчи. Щомъ обаче похарчи 20.000 франка отъ едно казначейство, и му поискаха оправдателни документи, той съобщава въ М-ството и казва: понеже тѣзи пари сж дадени като капаръ, то до дѣто не се свърши работата, не може да земе отъ хората оправдателни документи. Трѣба да му позволятъ да харчи, и оправдателни документи да представи на края. Това му

се позволи и той зима пари и харчи. Тази работа се е свършила по най-жалостенъ начинъ, и за тѣзи мостове на Цибрица, Огоста и Ломъ сж похарчени 450 до 500.000 лева; и който е минувалъ тамъ знае, че не се виждатъ слѣди отъ мостове. Тукъ тамъ нѣкой издѣланъ камакъ, негдѣ въ водата нѣколко дъски, които били направени ужъ да се турятъ основи на моста. И това е всичко, което се вижда. А 450 до 500 000 фр. сж похарчени въ това предприятие. Разбира се, Министра на Вжтрѣшнитѣ Дѣла г-нъ Славейковъ може да не е вѣрвалъ, че работата ще вземе такъвъ край. Г-нъ Бѣловъ тогазъ го е увѣрявалъ, че той ще направи работитѣ много по-ефтино, отъ колкото ги правятъ предприемачитѣ. Това има написано тукъ черно на бѣло въ рапорта на Бѣлова; той казва, че понеже цѣнитѣ, които искали предприемачитѣ на 5-тѣхъ търгове, които станали, биле много високи, то той се наема, че ще направи всичко много ефтино. Министра повѣрвалъ, и му далъ тѣзи работа. Но работата не е станала по-ефтина никакъ. И въ тѣзи работа, както ви казахъ, сж се похарчили 450—500 000 лева, а нѣма нищо на лице. Просто има нѣколко основи, които сж турени; кой знае какви ще бѣждъ, но само това има. Г-нъ Славейковъ се бѣше распоредилъ и турилъ на расположението на г-на Бѣлова около 500.000 фр. за построяване на тѣзи мостове. Подиръ, мисля къмъ мѣсець юний 1881 год., когато генералъ Ернротъ бѣше въ Министерството на Вжтрѣшн. Дѣла, той спрѣ работитѣ хазайственнимъ порядкомъ и Бѣловъ престана да построява. Казаха му само, че той трѣба да ликвидира смѣткитѣ тамъ. Послѣ когато г-нъ Начовичъ дойде въ Министерството на Вжтрѣшн. Дѣла, той назначи една коммисия, за да приеме работитѣ, които билъ направилъ и изпълнилъ г-нъ Бѣловъ, и въ сжщо врѣме да види и смѣткитѣ на г-на Бѣлова. Коммисията състоеше отъ г-на Штатский и г-на Иванова; първия инженеръ при Строителното отдѣление, а втория Началникъ отдѣления при Министерството на Вжтрѣшнитѣ Дѣла. Тази коммисия като отишла на мѣстото и преглѣдала работитѣ, намѣрила твърдѣ голѣми нередовности. Върху тѣзи работи е имало слѣдствие и днесъ дѣлото е въ сѣда, относително до построяване работи хазайственнимъ образомъ отъ г-на Бѣлова.

Минувамъ сега къмъ Министерството на Генерала Ернрота. Въ това врѣме сж се правили нѣкои нови распоредения относително до организуването на строителното отдѣление. Напредъ България бѣше раздѣлена на два участка: западенъ и источенъ; и ако не се лѣжа въ западния отдѣлъ е билъ г-нъ Бѣловъ тогава, и като такъвъ му се

повършила работата на това шосе. Като се видѣло това твърдѣ неудобно, и че двама инженери за цѣлата работа не могатъ да надгледватъ, тогава се рѣшило, да се раздѣли България на 6 тѣхнически отдѣления, на които да бждатъ назначени по единъ началникъ за надгледване и да има по единъ подинженеръ подъ него. Това обаче рѣшение ми се чини, че нито успѣ да се тури въ изпълнение; защото г-нъ Начовичъ, който дойде по-послѣ въ Министерството подиръ 6—7 мѣсеци, той спрѣ тѣзи работи и не се чуло вече за тѣзи инженери. Генералъ Ернротъ е далъ нѣколко контракти. По между тѣзи единъ отъ най-важнитѣ е този контрактъ, когото сключилъ на 10 ий юний 1881 год. съ предприимача г-на Хаджиенова за построяване шосесето отъ Петроханъ до Клисурѣ и Берковица. Именно велѣдствие на спиране работата отъ страна на Бѣлова, който трѣбаше да работи казийственнимъ образомъ, и които по тѣзи мѣста не бѣше захваналъ още нищо да прави, направи се този контрактъ; и споредъ него тамъ има да се направятъ 37 мостове отъ София до 26-ий километръ, послѣ 3 километра шосе върху първия баиръ на Беледи ханъ, «Читене Бей», по между километритѣ 26 — 29. Да се направи 50 метра шосе, приблизително при Бучино на километра 36-ий. Да се направи баира върху «Подино Бърдо», 42—44 килом. Да се направи пѣтѣтъ при Гинци, и да се направятъ нѣкои поправки на шосесето по между Денковъ-ханъ и Петро-ханъ. Тѣзи работи сж били на Хаджиенова. Подиръ това сключилъ се контрактъ съ нѣкои си Поповъ за продължаване моста върху Русеица. А пакъ съ Ангеловъ за правяние мостове въ Шумненекий окръгъ; съ Юркова за построяване мостове между Ябланица и Ловечъ. Послѣ съ братия Яковови, Милчевъ, Вейнбергъ, Бербери, Райковъ и Мих. Йордановъ за различни шосесета. И най послѣ съ Брокъ за построяване ново здание за окръж. управление въ Русчукъ. Въ сжщото врѣме се далъ за построяване единъ мостъ въ Варненското пристанище. Всичкитѣ тѣзи работи сж ставали въ врѣмето на Министерството на Генерала Ернрота.

Подиръ Министерството Ернротъ дохожда Министерството на Подполковникъ Ремлингена. Презъ врѣмето на това Министерство направи се само единъ контрактъ съ нѣкой си Янаки Николовъ за построяване 39 моста въ Свищовекий окръгъ, сключенъ презъ мѣсець августъ 1881 год. Никакви други контракти въ него врѣме нѣмало. Но трѣба да се признае, че презъ врѣмето на М-ството Ремлингенъ се най-много работило и тогава наистина сж похарчили въ продължение на малко врѣме както бюджета за 1881, така

и за 1882 г. Обстоятелство, за което ще има да говоря по послѣ.

Най послѣ дохождамъ до М-ството на г-на Начовича. Първата мѣрка, която г-нъ Начовичъ е зелъ, когато е влѣзналъ въ управлението на М-ството на Вжтрѣш. Дѣла, относительно строителното отдѣление, тя е била, да сеспржтъ всичкитѣ работи, които сж се вършили до тогава, и поискалъ е, щото да се направятъ смѣтки. Тѣзи мѣрка бѣше изисквана отъ самитѣ тогавашни обстоятелства; защото всичкитѣ предприемачи отъ всички страни идѣха да искатъ пари, а Министерството на Общ. Сгради паритѣ бѣше свършило; пенеже още въ 1881 год. една голѣма частъ отъ бюджета на 1882 год. още бѣше похарчена за покриване на онѣзи разноси, които бѣха станали по различни шосесета и пѣтища. За да се направи още по голѣма икономия, г-нъ Начовичъ е рѣшилъ, да се отстранатъ нѣколко лица въ управлението на Общитѣ Сгради. Въ сжщо врѣме имало е и едно предложение, да се състави единъ отдѣлъ за желѣзнитѣ пѣтища, което пакъ по инициативата на г-на Начовича е било спрѣно.

Ето г-да кратко изложение на всичкитѣ контракти, какъ сж слѣдвали и по какъвъ порядъкъ и кои министри сж ги сключавали. И тѣй въ продължение на около 1½ год. около 50 контракти сж били сключени, и върху всичкитѣ точки на България били сж захванати да се правятъ мостове, пѣтища, паранети, подпорни стѣни, нови шосесета, и всичко това е станало въ 1½ година. Такъвъ бѣше начина, и пакъ не можеше да се дойде до нѣкой резултатъ. И тѣй въ продължение на 4 или 6 мѣсеци се похарчи бюджета предвиденъ за 1 година; и когато въ идущата година мѣсець май трѣбаше на новото Министерство на Общ. Сгради пари, то нѣмаше никакви пари да се турятъ на расположението на това Министерство; тогава Държ. Съвѣтъ рѣши, отъ общитѣ остатки да се турятъ на расположението на това Министерство 1,000,000 франка.

Този бѣше единствениятъ резултатъ, който можеше да се очаква. Защото въ всеко едно мѣсто, дѣто хората искатъ да знаятъ, какво правятъ, тамъ всеки пѣтъ преди да се захване една работа, ставатъ подробни изучвания, опредѣли се, кой ще управлява, какво ще строятъ, и подиръ като се опредѣли това, глѣдатъ средствата които иматъ на расположение, и да ли могатъ съ тѣхъ да предприематъ една работа. Тукъ обаче не е ставало така. Правилни сж се контракти, и ако земемъ да ги четемъ, ще видимъ, че много пѣти директора на Общ. Сгради или М-ра на Вжтрѣш. Дѣла сж предвиждали, че една работа ще струва 200—400.000 франка, а много пѣти струвала е 10 пѣти по-вече или поне

5 пкти по-вече. Такива случаи има, ако земемъ контрактитѣ да четемъ: тамъ е предвидено н. пр., че ще бжде работата споредъ залога, който се вложилъ за 200—400.000 фр., а подиръ излиза свършено друго. — По подиръ ще четъ нѣкои документи, отъ които ще се види, колко пкти залога е билъ свършено несъотвѣтствующъ на количеството на работата, която е имала да се извърши. По тѣзи система да се кара работата, безъ да се знае, гдѣ да се отива, отъ това не може да се очаква никакъвъ резултатъ! Освѣнъ това, начина, по които сж се правили тѣзи постройки, не даваше никаква възможностъ на управлението на Общ. Сгради, да може да има надлѣжний надзоръ надъ лицата, които бѣха зели различни предприятия. И отъ това нѣщо случиха се неприятности въ управлението: има мостове, които бѣха направени, и които въ твърдѣ кратко врѣме се посябориха. Други има нѣкои на противъ, ако и да бѣха направени доста добръ; но понеже не е имало възможностъ, да се надзирава и да се мѣрятъ работитѣ, когато се правиха мостоветѣ отъ предприемачитѣ, тогава трѣбало послѣ да копаятъ темелитѣ, да мѣрятъ широчината на зидоветѣ, за да можтъ да направятъ една окончателна ситуация, и да се пречислатъ смѣткитѣ. Тази погрѣшка кому може да се отдаде, Нар. Събрание само нека рѣши. — Азъ не съмъ тукъ за да обвинявамъ нѣкого, нито пакъ да защитавамъ нѣкого. Азъ съмъ тукъ за да Ви изложа работата така, както е станала. Ето 50 или 60 контракта въ една година се заключили. На 50—60 или 100 мѣста се работили различни работи. Никой не знае, колко ще струва работата, незнайтъ какво ли правятъ предприемачитѣ, и най-послѣ излиза резултата които е извѣстенъ. Работи сж направени по-вече отъ колкото е имало сръдства да плататъ, и най-послѣ намали се бюджета на Общ. Сгради свършено, и трѣбаше да се дойде на помощ на този бюджетъ отъ остаткитѣ на другитѣ Министерства. — Г-нъ Начовичъ когато е дошълъ въ М-рството, той горѣ-доле искалъ да види, какъ стоятъ работитѣ въ строителното отдѣление и да види горѣ-доле смѣткитѣ какъ се намиратъ. По този поводъ той далъ заповѣдъ на одного отъ чиновникитѣ при М-рството на Вжтрѣш. Дѣла, да направи една ревизия на паричнитѣ книги, които сж се държали въ строителното отдѣление. Ето рапорта на този чиновникъ относително това. (Чете го). На този рапортъ М-ра написалъ, да се направи строгъ виговоръ на бухгалтера, и той да се задължи да нареди книгитѣ, а до тогава да се прекрати съдържанието му. И наистина 20 дена по-послѣ направилъ книгитѣ и наредилъ ги, както можали да се поредятъ, споредъ смѣткитѣ, които имали тамъ. И послѣ му се отпус-

нало жалование; и този чиновникъ, които е нѣкой си Земанъ, той не се намира вече на служба на Българското правителство. Това нѣщо показва още веднѣжъ, не само че не сж се правили смѣтки преди да се захване работата; но даже когато сж се държали такива смѣтки, сж се държали твърдѣ неудовлетворително. Именно това положение на работата е накарало г-на Начевича, още тогава да се заеме съ учредяването на едно Министерство на Общ. Сгради, и тогава още той е билъ при НЕГОВО ВИСОЧЕСТВО съ докладъ, отъ которого нека ми бжде позволено да прочетъ нѣколко откъслечи. (Чете). Това предложение на г-на Начевича се прие отъ Н. ВИСОЧЕСТВО, внесе се въ Държ. Съвѣтъ, и тогава се учреди М-рвото на Общ. Сгради, което познавате.

За дѣятелността на това Министерство нѣма да говоря, защото нѣма какво да се каже. М-рството на Общ. Сгради отъ какъ се е учредило до сега не е направило, освѣнъ да глѣда да свърши онѣзи работи, които били захванати отъ по-напредъ и да потърси смѣткитѣ, които били висящи по между различни предприемачи и М-рството на Общитѣ Сгради.

Сега остава още да отговоря формално на тѣзи въпроси, които постави г-нъ Манафовъ въ своето запитване.

Нека ми бжде позволено да прочетъ това запитване за да го напомня на г-да представителитѣ. (Чете го).

Г-да представители! Азъ трѣба да отговоря най-напредъ изобщо, че запитването, което полага г-нъ Манафовъ тукъ, прави като окончателно отговорно само лицето на г-на Копиткина. Това както виждате, г-да представители, не е до тамъ справедливо; защото предъ Народното Събрание не трѣба да отговаря второстепенно лице, а трѣба да отговарятъ министритѣ, които сж давали заповѣдъ. И въ всичко, както виждате, нѣма да бжде справедливо да се отдава всичката отговорностъ само на г-на Копиткина; защото има работи, въ които не е билъ съгласенъ съ М-ра на Вжтрѣш. Дѣла, и той намѣсто да послуша неговото мнѣние, е билъ ималъ свое мнѣние и е правилъ работи, които не сж имали по-добъръ край, отъ колкото онѣзи, които ставали съ неговъ съвѣтъ. За това, г-да, трѣба да бждемъ справедливи! Разнитѣ министри можтъ да бждѣтъ теглени подъ отговорностъ предъ Нар. Събрание, и тѣ можтъ да се защитаватъ; когато едно второстепенно лице не може да се защити, и ако има въ него виновностъ, то може да бжде пакъ отговорно; но да се каже, че той е отговоренъ за всичко, азъ мисля, че това не е справедливо; защото има и други лица, които сж повече отговорни за това, което сж вършили тѣ. Подиръ тѣзи обяснения, чувството на справедливостъ ме кара да искажа това предъ Нар. Събрание.

Азъ ще премина по-нататъкъ и ще отговоря на различните точки, които постави г-нъ Манафовъ, така както намирамъ въ документитѣ, които съществуватъ при дѣлата на разнитѣ министерства. Първий въпросъ е: «какъвъ е резултатътъ на назначената коммисия по тая работа?» По тая работа сж били назначавани двѣ коммисии. Едната е била назначена още по врѣмето на г-на Славейкова въ мѣсець юний 1881 год. и е имала миссия да ревизира дѣлата на Строителното Отдѣление. Тя състоеше отъ Иосифа Ковачовъ, Бѣлова, Златева и Якича. Тя е работила нѣколко мѣсеци, и рапортътъ е билъ представенъ презъ априлий мѣсець. Този рапортъ е билъ представенъ на тогавашний М-ръ на Вжтр. Дѣла генерала Ернота, и той е написалъ слѣдующата резолюция: (Чете я). Тъзи резолюция е подписана отъ генерала Ернота. Съ рапорта на тѣзи коммисия, г-да представители, твърдѣ малко съмъ знакомъ и не можъ да дамъ никакви обяснения. Може, който желае да види, като се тури дѣлото на расположението на г-да представителитѣ. Нѣмамъ го сега тукъ; но ако го имахъ, можахъ да го прочетъ. Въ такова кратко врѣме, г-да, кой може да се приготви напълно за отговоръ? Азъ не можахъ да дѣйствувамъ самичкъ и нѣмахъ врѣме да прочетъ цѣлата преписка, нито пакъ ми я проводиха. — Подиръ тѣзи коммисия, на която резултатътъ видите, е била съставена втора една коммисия по исканието на Държавния Съвѣтъ, и за нея ще имамъ честта да дамъ подробни обяснения и върху нея ще да бѣдъ съвършено пълнъ; защото я имамъ тукъ въ рѣцѣтъ си. На 13 май 1882 год. подадо се е едно прошение въ Държавния Съвѣтъ отъ Петрова, Теодорова и Манолова, и въ това прошение сж се оплаквали, че когато се давали на търгъ нѣкои работи, на 30 май 1881 год., тамъ не било опредѣлено, за колко ще бѣде дадена извѣстна работа, и ми се чини, че се отнася до контракта съ предприемача Спиридонова за Вакарелското шосе. Тъ казватъ, че ако да бѣха знаели, че работата ще бѣде по-значителна, щѣли да оставятъ по 15% по-долѣ, отъ колкото бѣше дадена на Спиридонова. Въ сжщото врѣме заявяватъ, че това не било справедливо, понеже инженеритѣ заявили, че ще струва около 150.000 франка, а тѣ казватъ, че струвала много повече. И тѣй като тѣ не знаели, че работата е толкова, не могли да свалятъ цѣнитѣ толкова, колкото желали. Държавния Съвѣтъ пише на Министерството на Вжтр. Дѣла на 15 май 1882 год. слѣдующето. (Чете). Тукъ М-ството на Вжтрѣшн. Дѣла е назначило една коммисия, която се съставила по поводъ оплакването на тѣзи г-да, и тя състоеше отъ г-на Михайловича,

като председателъ, г-нъ Верженовский и Савва Ничовъ като инженери и г-нъ Касабовъ като юристъ. Ето рапорта на тѣзи коммисия. (Чете го). Това, както виждате, датирано е отъ 1-ий юний 1882 год., нѣколко дена подиръ туй се устроило М-ството на Общ. Сгради, и това дѣло е било препратено въ това М-ство. Държавния Съвѣтъ е попиталъ Министерството на Общ. Сгради още веднѣжъ на 9 августъ 1882 год. (Чете). Тая особенна коммисия, която иска Държавния Съвѣтъ, не знаа по какви причини, види се, че понеже Министритѣ често се промѣняваха, още не е назначена, до колкото знаа. Слѣдователно нѣма никакъвъ резултатъ отъ тази коммисия.

Ето относително коммисиятъ, които сж били назначавани до сега, и ето резултата на тѣзи коммисии. Видите г-да представители, че отговорихъ напълно на първиятъ въпросъ на г-на Манафова, като Ви представихъ всичкитѣ документи относително до различнитѣ коммисии, които сж били назначавани по тази работа.

Колкото до постановление на Държ. Съвѣтъ, да се предаде на сждъ директора на строителното отдѣление, при всичкото си щателно изискване не го намѣрихъ; и нѣма постановление отъ Държ. Съвѣтъ за даване подъ сждъ на Директора на строителното отдѣление. Но има единъ докладъ направенъ до Князя и ето този докладъ. Той е представенъ на НЕГОВО ВИСОЧЕСТВО на основание буква *ж* на § 19 отъ Устава на Държ. Съвѣтъ. (Чете го) — Ето единственото постановление на Държав. Съвѣтъ, за което има слѣди; но за отдаване подъ сждъ, таково постановление не е било съобщено въ Министерството, и въ архивитѣ на Държ. Съвѣтъ таково нѣщо нѣма. Понеже самичкъгъ завчера ходихъ, да се справя въ Държавния Съвѣтъ и ми казаха секретаритѣ, че такова нѣщо нѣма, а ми дадоха препишъ отъ сжщия докладъ, отъ когото препишъ имахъ по напредъ въ рѣцѣтъ си

Слѣдователно на втората точка на запитванието, имамъ честъ да кажа, че това нѣщо не е ставало; и че свѣденията на г-на Манафова по този предметъ не сж били достовѣрни.

Остава въпросътъ за повикването г-на Копиткина пакъ въ България. Относително до това нека ми бѣде позволено да кажа, че прѣзъ врѣмето на М-ството на г-на Начевича за първий пѣтъ билъ повиканъ тукъ въ България г-нъ Михайловичъ, за да се тури на челото на това управление, и който още днесъ занимава едно отъ найвиднитѣ мѣста въ М-ството на общитѣ сгради. Г-нъ Начевичъ повикалъ е г-на Михайловича за първъ пѣтъ, и тогава г-нъ Копиткинъ е заминалъ изъ България. Но нѣколко врѣме подиръ неговото заминаване, учреди се ново Министерство на общитѣ сгради.

И тогава трѣбаше да се пречистятъ и прекратятъ всичкитѣ смѣтки, които се намираха въ Военното Министерство относително до постройки, които се бѣха правили въ това Министерство; понеже и тамъ имаше понапрѣдъ едно строително отдѣление. А за да се пречистятъ всички тѣзи смѣтки, понеже началника на това отдѣление г-нъ подполковникъ Саранчовъ бѣше заминалъ въ Руссия, то на военното Министерство трѣбаше единъ човѣкъ, който познава добръ мѣстнитѣ условия за постройки и мѣстнитѣ цѣни; и затова се повика г-нъ Копиткинъ назадъ, защото той бѣше по добръ запознатъ отъ всеѣко друго лице съ мѣстнитѣ цѣни и съ мѣстнитѣ условия.

Неговото повиканіе въ България е свършено временно. И при Военното М-рство строителното отдѣление не съществува вече. Тамъ се само преглѣждатъ и рассчитватъ смѣткитѣ за ония постройки, които бѣха станали отъ по напѣдъ. И тази работа ще се свърши на скоро; слѣдователно и тѣзи, които служатъ въ това отдѣление ще останатъ безъ работа въ България, и ако имъ се не даде друго занятие — което не е твърдѣ вѣроятно — ще да си върватъ по работата.

На послѣдний въпросъ, какъ мисли Министерството да прави съ подобни чиновници, мисля че за туй не може нищо да се произнесемъ. И Нар. Събрание какъ вижда по тая работа, ако и да има много нередовности, които сѣ ставали, но нѣма още нищо констатирано, което да може да опредѣли ясно и положително, какво трѣба да бѣде поведението на Министерството въ такъвъ даденъ случай. Затова отъ Нар. Събрание зависи, ако иска да назначи една анкетна коммисія, която да разглѣда тѣзи дѣла. И относително това, че бесчетно се израсходвали суммитѣ, това не може да се каже; защото за всичко, което се израсходва, се представиха смѣтки и оправдателни документи.

Когато г-нъ Михайловичъ се назначи на служба на мѣстото на г-на Копиткина, имаше една коммисія, която е приела дѣлата и има единъ актъ, който тя състави. Този актъ нѣма да го чета, защото прѣди нѣколко дена се обнародва въ Държавенъ Вѣстникъ, и понеже въпросътъ интересува народнитѣ представители, убѣденъ съмъ, че тѣ сѣ го чели, и сѣ видѣли, какво се е предало.

Относително до смѣткитѣ, за това ще стане така, както става и за всички хора, които харчатъ пари. Тѣзи заедно съ оправдателни документи ще се пращатъ въ казначейството, тия ще исплащатъ паритѣ, и оправдателнитѣ документи отиватъ въ смѣтната палата, която ще преглѣдва тѣзи смѣтки. И ако има несправедливо израсходвани пари, тѣ се прибиратъ и истеглюватъ назадъ.

Освѣнъ това М-рството на общитѣ сгради, като има да продължава тѣзи работи, които сѣ били захванати отъ строителното отдѣление, то има и сега още да провѣрва нѣкои отъ смѣткитѣ, които сѣ били правени отъ погрѣди. Понеже при всички тѣзи работи, споредъ контракта правятъ се най-напѣдъ на предприемача едни приврѣмenni ситуации и споредъ тѣхъ имъ се издаватъ пари; подиръ когато се свърши всичкото, провѣри се работата и погрѣдишнитѣ смѣтки отъ ново, и сключватъ се общи смѣтки. А понеже много работи не сѣ още свършени, тѣзи ще се провѣрятъ отъ днешното Министерство на общитѣ сгради.

Тѣзи сѣ обясненията, които имахъ да дамъ на Нар. Събрание. Прѣди да свърша, повторямъ да кажа, че всичко това, което имахъ честта да изложа на Нар. Събрание, го събрахъ отъ документи и различни дѣла, които се намѣрватъ въ М-рството. Всичкитѣ дѣла, контракти и въобще всички тѣзи работи могатъ да бѣждатъ турени на разположение на г-да представителитѣ; и сами ще видите, че това, което изложихъ е основано на документи, които се сключаватъ въ дѣлата на Министерството.

И найсетнѣ азъ — както казахъ погрѣди — нѣмамъ за намѣрение нито да защищавамъ нѣкого, нито да обвинявамъ. Азъ излагамъ фактове. Тукъ както виждате, днешното М-рство е наймалко заинтересовано въ тази работа, и ни наймалко не може да отговаря за нея. Всички тѣзи контракти сѣ сключени и направени отъ предишното М-ство. А отъ днешното М-ство нѣма нито единъ контрактъ сключенъ, нѣма никаква нова работа дадена. Днешното М-ство е имало тѣжка задача да зема на гърба си единъ товаръ, който е билъ приготвенъ отъ други лица. И днешното М-ство се старае да расчисти вехтитѣ смѣтки, да прекрати работитѣ, да ги намали дѣто е възможно, за да може да докара редъ въ това М-рство.

Тѣзи сѣ обясненията, които имахъ да дамъ по тази работа. И найсетнѣ относително до рѣшението на Нар. Събрание върху този въпросъ, азъ имамъ честта да заявя, че не можъ да предложа никакво рѣшение, и Нар. Събрание може да направи каквото иска по този въпросъ. То може да земе рѣшение, което счита за най удобно. Азъ, както казахъ, събрахъ тѣзи свѣдения отъ дѣлата, които може всеѣки самичкъ да разбере, щомъ има търпение и желае да поглѣда въ дѣлата на М-ството на Общитѣ Сгради.

М-ръ Ген. Каульбарсъ: Такъ какъ г-нъ Копиткинъ въ послѣдное време былъ подъ мое началство, такъ какъ я согласился принять его въ свое Министерство, то я долженъ изказать предъ Вами, г-да представители, что когда я со-

гласился приять его, не было ни най-малейшаго основанія считать и предполагать, что г-нъ Копыткинъ чѣмъ би ни било замаралъ свою честь. Только при такихъ условіяхъ я могъ его приять.

Теперь отъ Васъ зависитъ, окончательно оправдать человека или обвинить его. Если Вы согласны съ доводи, которыя были Вамъ изложены и изъ которыхъ не видите ничего марающаго честь г-на Копыткина, то оправдайте его и я пайпослѣ убѣжденъ, что Вы къ этому приидете. И я чувствую этия разясненія, и не сказано ничего, кое би могло затронуть честь его. Я вижу что были несправности, ошибки и несправности, но безчестности не было. И по этому Г-да! я остаюсь на томъ, что я былъ правъ пригласить г-на Копыткина для окончанія дѣла инженернаго отдѣленія въ Военномъ Министерствѣ, и онъ за всѣ то време велъ дѣла отлично; и теперь этия дѣла скоро кончаются, и надѣмся въ скоромъ времени дѣла инженернаго отдѣленія Военнаго Министерства при помощи г-на Копыткина будутъ сданы Министерству Общественныхъ сградъ.—

Манафовъ: Този въпросъ е много заплетенъ. Той трѣба, да се расчепка и да се покажатъ всичкитѣ му страни. Но тъй като е късно, за това азъ предлагамъ: моя отговоръ понеже ме не задоволява отговора на г-на Грекова, да се тури утрѣ на дневенъ редъ. (Гласове: Съгласни).

Аневъ: Освѣтъ това финансовата коммисия приготви два проекти, и моля г-на председателя да се турятъ на дневенъ редъ.

Шивачовъ: Азъ искамъ да кажа същето, както каза г-нъ Манафовъ. И ония запитвания, които бѣха на днешний дневенъ редъ, да се турятъ утрѣ на дневенъ редъ. Освѣтъ това, въ това число да се турятъ запитванията на г-на Манафова и моето.

Бошнаковъ: Освѣтъ това има около 20 прошения готови, които може да се турятъ на дневенъ редъ. Има освѣтъ тѣхъ още 20—40, които чакатъ за разгледаніе. (Гласове: Не може.)

Марко Велевъ: Да се тури на дневенъ редъ закона за черкезскитѣ земи.

Председатель: Утрѣ на дневенъ редъ ще имамъ слѣдующето: Слѣдваніе на въпроса по запитваніето на г-на Манафова. Отговора по интерпелацията на г-на Цачева, отправена до г-на М-ра Теохарова. Интерпелациитѣ, които останаха отъ днесъ, и закона за поземелний данѣкъ; и ако има врѣме, ще се разгледатъ и двата други законопроекта по Черкезскитѣ земи и за лозята.

За сега засѣданіето се закрива.

(Конецъ въ 7 часа.)

Председатель: **Варненско-Преславский Симеонъ.**

Подпредседатели: { **Иванъ Симеоновъ.**
Ат. Минчовъ.

Секретари: { **Н. Шивачовъ.**
И. Ц. Щърбановъ.

Директоръ на Стенографическото Бюро: **А. Безеншекъ.**